S A T I R C O

R. A. P. H. Y.

Tractatus Tertius.

vt dispositio corporis. vt triangulatio q̄drangulatio rotūditas curuitas rectitudo. Qualia vero dicūtur que scd̄m hec denoīatiue dicunt̄ vel quomodolibꝫ aliter ab his. vt a grammatica grāmaticus a iustitia iustus: Vel que dicunt̄ aliqua qualitate non denoīatiue eo ꝙ nomen nō est impositum ipi q̄litati. vt cursor ꝛ pugillator. Et nota ꝙ cursor ꝛ pugillator dicūtur dupliciter. Uno modo dicunt̄ cursor ꝛ pugillator ab arte currendi ꝛ pugillandi. ꝛ sic sunt in p̄ma specie qualitatis: quia iste artes sunt habitus. Alio modo dicitur cursor nō ꝙ habeat artem currēdi. sed quia habet naturalē potentiam ad actum currēdi: ꝛ pugillator nō ꝙ habet artem pugillādi. sed q2 habet naturalem potentiā ad actum pugillandi. Et isto modo dicunt̄ qualia ab istis naturalibus potentijs. sed non denoīatiue eo ꝙ nomina sunt imposita istis naturalibus potentijs a quibus dicunt̄ qualia: et sic cursor ꝛ pugillator sunt in scd̄a specie qualitatis. Alia autem dicūtur qualia nō denominatiue non qm̄ nomen non est impositum q̄litati: sed qm̄ quale non participat illud nomē. vt studiosus a virtute. et sic sunt tres modi sumēdo quale a q̄litate. Est autē cōtrarietas in q̄litate. vt albedo ꝯtrariatur nigredini ꝛ sil'r iustitia iniustitie. Hoc aūt non est ꝓpriū qualitati quia nō cōuenit om̄i q̄litati. Figura em̄ non habet aliquid contrarium neq꜃ medij colores. vt rubedo flauedo. Et sciendū ꝙ si vnū contrariorum fuerit quale reliquū erit quale. vt iustitia est qualitas: ergo iniustitia. iustū est quale: ergo iniustū. Itē q̄litas suscipit magis ꝛ minus. dr̄ em̄ iust⁹ magis ꝛ minus iust⁹ ꝛ albus ꝛ grāmaticus. Hoc nō est ꝓpriū q̄litati. quia q̄dratū nō suscipit magis neq꜃ minus neq꜃ circulus neq꜃ q̄drāgulatio neq꜃ circulatio. Itē ꝓpriū est q̄litati scd̄m eā sil'e vel dissil'e dici. vt alb⁹ albo sil'is dr̄. ꝛ iustus iusto. alb⁹ aūt nigro dissil's dicit̄.

QVINTI HORATII FLACCI VENVSINI SERMONVM. Libri duo, non minori sapientia quam eloquentia instructissimi.

QVINTI HORACII FLACCI SERMONVM. LIBER PRIMVS.

SATYRA PRIMA.

QVI fit Mecœnas, ut nemo, quā sibi sortē,
Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa
Contētus uiuat, laudet diuersa sequētes?
O Fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra, mercator, nauim iactantibus austris,
Militia est potior, quid enim? concurritur horæ
Momento cita mors uenit, aut uictoria læta.
Agricolam laudat iuris, legumq; peritus,
Sub galli cantum consultor ubi hostia pulsat,
Ille datis uadibus, qui rure extractus in urbem est,
Solos felices uiuentes clamat in urbe.
Cætera de genere hoc, adeo sunt multa, loquacē.
Delassare ualent Fabium, ne te morer, audi,
Quo rem deducam. Si quis Deus, en ego, dicat,
Iam faciam, quod uultis, eris tu, qui modo miles,
Mercator, tu consultus modo, rusticus, hinc uos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. Eia
Quid statis? nolunt, atqui licet esse beatis.
Quid caussæ est, merito quin illis Iuppiter ambas
Iratus buccas inflet, neque se fore posthac
Tam facilem dicat, uotis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, ut qui iocularia, ridens
Percurram, quanquam ridentem dicere uerum
Quid uetat? ut pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa uelint ut discere prima,

Sed tamen amoto quærамus seria ludo.
Ille grauem duro terram, qui uertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæq; per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
Aiunt, cum sibi sint congesta cibaria, SICVT
PARuula (nam exēplo est) magni formica laboris
Ore trahit quodcunq; potest, atq; addit aceruo,
Quem struit haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, simul inuersum contristat Aquarius annum,
Non usquam prorepit, & illis utitur ante
Quæsitis patiens. Cum te nec feruidus æstus
Dimoueat lucro, neq; hyems, ignis, mare, ferrum
Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter,
Quid iuuat immensum te argenti pondus, & auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
Quod si comminuas, uilem redigatur ad assem,
At ni id fit, quid habet pulchri cōstructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum,
Non tuus hic capiet uenter plus, quā meus, VT SI
RETICVLVM panis uenales inter honusto
Forte uehas humero, nihilo plus accipias, quam
Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra
Naturæ fineis uiuenti, iugera centum, an
Mille aret? at suaue est ex magno tollere aceruo.
Dum ex paruo nobis tantūdem haurire relinquas,
Cur tua plus laudas cumeris granaria nostris?
Vt tibi si sit opus liquidi non amplius urna
Vel cyatho, & dicas magno de flumine mallem

Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere, eo fit
P lenior ut si quos delectet copia iusto.
Cum ripa simul auulsos ferat Aufidus acer
At qui tantuli eget, quanto est opus, is neq; limo
Turbatam haurit aquã, neq; uitam amittit i undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falso,
Nil satis est, inquit, quia tanti, quãtum habeas, sis.
Quid facias illi, iubeas miserum esse libenter,
Quatenus id facit. Vt quidã memoratur Athenis
Sordidus, ac diues, populi contemnere uoces
Sic solitus, Populus me sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi, simulac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris sitiens fugientia captat,
Flumina, quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur, congestis undiq; saccis
Indormis inhians, & tanquam parcere sacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis quid ualeat nummus, quẽ præbeat usum.
Panis ematur, olus, uini sextarius, adde,
Quis humana sibi doleat natura negatis.
An uigilare metu axanimem, noctesq;, diesq;
Formidare malos fures, incendia, seruos,
Ne te compilent, fugienteis, hoc iuuat, horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius casus lecto te afflixit, habes qui
Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet, ac reddat natis, carisq; propinquis
Non uxor saluum te tulit, non filius, omnes

Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
Si nemo præstet, quem non merearis, amorem,
An si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere uelis, seruareq; amicos,
Infelix operam perdas, ut si quis asellum
In campum doceat parentem currere frenis?
Deniq; sit finis quærendi, cunq; habeas plus,
Pauperiem metuas minus, & finire laborem
Incipias parto, quod auebas, nec facias quod
Vuidius quidam (non longa est fabula) diues
Vt metiretur nummos, ita sordidus, ut se
Non unquam seruo melius uestiret ad usq;
Supremum tempus, ne se penuria uictus
Opprimeret, metuebat, at hunc liberta securi
Diuisit medium fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igit' suades? ut uiuam Neuius? aut sic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere, non ego auarum
Cum ueto te fieri, Vappam iubeo, ac Nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam, socerumq; Viselli.
EST modus in rebus, sunt certi deniq; fines,
Quos ultra, citraq; nequit consistere rectum.
Illuc unde abii, redeo, nemon ut auarus
Se probet, ac potius laudet diuersa sequentes
Quodq; aliena capella gerat distentius uber,
Tabescat, neque se maiori pauperiorum
Turbæ comparet, hunc, atq; hūc superare laboret
Sic festinanti semper, locupletior obstat,

Vt cum carceribus missos rapit nugula currus,
Instat equis auriga, suos uincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut raro, qui se uixisse beatum
Dicat, & exacto contentus tempore uitæ
Cedat, uti conuiua satur, reperire queamus.
Iam satis est, ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, uerbum non amplius addam.

SATYRA SECVNDA.

AMbubaiarum collegia, Pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mœstum, ac sollicitum est cantoris morte Tigilli.
Quippe benignus erat, contra, hic ne prodigus esse
Dicatur metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo, duramq; famem depellere possit.
Hunc si perconteris, aui cur, atq; parentis
Præclaram ingrata stringat malus ingluuie rem,
Omnia conductis coemens obsonia nummis.
Sordidus, atq; animi quod parui nolit haberi,
Respondet, laudatur ab his, culpatur ab illis.
Eusidius uappe famam timet, ac nebulonis,
Diues agris, diues positis in fœnore nummis,
Quinas hic capiti mercedis exigit, atq;
Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget.
Nomina sectatur modo sumpta ueste uirili
Sub patribus duris Tironum, maxime quis non
Iuppiter exclamet, simulatq; audiuit: at ipse
Pro quæstu sumptum facit. Hic uix credere possis,

Quam sibi non sit amicus, ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miserum nato uixisse fugato
Inducit, non se peius cruciauerit, atq; hic.
Si quis nunc quærat, quo res hæc pertinet? illuc,
DVM uitant stulti uitia, in contraria currunt.
Malchinus tunicis demissis ambulat, est qui
Inguen ad obscœnum subductis usq; facetus.
Pastillos Ruffillus olet. Gorgonius hircum.
NIL medium est, sunt qui nolunt tetigisse, nisi illas,
Quarum subsuta talos tegat instita ueste.
Contra, alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.
Quidam notus homo, cum exiret fornice, macte
Virtute esto inquit sententia dia Catonis,
Nam simulac uenas inflauit tetra libido,
Huc iuuenes æquum est descendere, non alienas
Permolere uxores, nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupennius albi.
Audire est operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non uultis, ut omni parte laborent,
Vtq; illis multo corrupta dolore uoluptas,
Atque hæc rara cadat dura inter sæpe pericla.
Hic se præcipitem tecto dedit, ille flagellis
Ad mortem cæsus, fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbã, dedit hic pro corpore nũmos,
Hunc perminxerunt calones, quin etiam illud
Accidit, ut quidam testeis, caudamq; salacem
Demeteret ferro. Iure omnes, Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda,
Libertinarum dico, Sallustius in quas

Non minus insanit, quam qui mœchatur. At hic si,
Qua res, qua ratio suaderet, quaq; modeste
Munificum esse licet, uellet bonus, atq; benignus
Esse, daret quantum satis esset, nec sibi damno,
Dedecoriq; foret, uerum hoc se amplectitur uno,
Hoc amat, & laudat, matronam nullã ego tango.
Vt quondam Marsæus amator Originis, ille
Qui patrium mimæ donat, fundumq;, laremq;,
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
Verum cum mimis est, cum meretricibus. Vnde
Fama malum grauius, quã res, trahit an tibi abũde
Personam satis est, non illud, quidquid ubiq;
Officit, euitare, bonam deperdere famam,
REM Patris oblimare malũ est ubicunq;, qd inter
Est in matrona, ancilla, pecces ue togata?
Villius in Fausta Syllæ gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, pœnas dedit usq; superq;
Quam satis est, pugnis cæsus, ferroq; petitus
Exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic si Mutonis uerbis mala tanta uidentis
Diceret hæc animus, quid uis tibi? nũquid ego a te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumq; stola, mea cum conuerbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaq; istis
Diues opis natura suæ? tu si modo recte
Dispensare uelis, ac non fugienda petendis
Immiscere, tuo uitio, rerum ne labores
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,

Desine matronas sectarier, unde laboris
Plus haurire mali est, quã ex re decerpere fructus,
Nec magis huic inter niueos, uiridesq; lapillos,
Sit licet hoc Chærinte tuũ, tenerum est femur, aut
Rectius atq; etiã melius persæpe togatæ. (crus
Adde huc, quod mercem sine fucis gestat, aperte
Quod uenale habet, ostẽdit, neq; siquid honesti est,
Iactat, habetq; palam, quærit quo turpia cœlet.
Regibus hic mos est, ubi equos mercant̃, opertos
Inspiciunt, ne, si facies (ut sæpe) decora
Molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breue quod caput, ardua
Hoc illi recte, ne corporis optima lynceis (ceruix.
Contemplere oculis, Hypsea cæcior, illa,
Quæ mala sunt, spectes o crus, o brachia, uerum
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem nil cernere possis,
Cætera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.
Si interdicta petes, uallo circundata (nam te
Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res,
Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ,
Ad talos stola demissa, & circundata palla,
Plurima, quæ inuideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obstat cois tibi, pene uidere est,
Vt nudam, ne crure malo, ne sit pede turpi,
Metiri possis oculo latus, an tibi mauis
Insidias fieri, pretiumq; auellier ante,
Quam mercem ostendi? Leporem uenator, ut alta
In niue sectatur, positum sic tangere nolit,

Cãtat, & apponit, meus est amor huic similis, nam
Transuolat in medio posita, & fugientia captat.
Hisce ne uersiculis speras tibi posse dolores,
Atq; æstus, curasq; graues e pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum, quẽ,
Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?
Num ibi, cum fauces urit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pauonẽ, rombũq;? Tumẽt tibi cum ĩguina. num si,
Ancilla, aut uerna est præsto puer, impetus in quẽ
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego, nanq; parabilem amo Venerem, facilẽq;.
Illam post paulo, sed pluris si, exierit uir.
Gallis hanc Philodemus ait, sibi, quæ neq; magno
Stet pretio, neq; cunctetur, cum est iussa, uenire,
Candida, rectaq; sit, mũda hactenus, ut, neq; longa
Nec magis alba uelit, quam det natura, uideri.
Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi leuum,
Ilia, & Aegeria est, do nomen quodlibet illi.
Nec uereor ne, dum futuo, uir rure recurrat,
Ianua frangatur, latret canis, undiq; magno
Pulsa domus strepitu resonet, uæ pallida lecto
Desiliat mulier, miseram se conscia clamet
Cruribus, hæc, metuat doti, deprensa, egomet mi,
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo,
Ne nummi pereant, aut pyga, aut deniq; fama.
DEPREndi miserum est, Fabio uel iudice uincam.

SATYRA. III.

OMnibus hoc uitiũ est cantoribus ĩter amicos
Vt, nunq̃ inducant animum cantare, rogati,
Iniussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius, hoc Cæsar, qui cogere posset:
Si peteret per amcitiam patris, atq; suam, non
Quidquam proficeret, si collibuisset, ab ouo
Vsq; ad mala citaret, Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac resonãs, quæ chordis q̃ttuor ima.
Nil æquale homini fuit illi, sæpe uelut qui
Currebat fugiens hostem, persæpe uelut qui
Iunonis sacra ferret, habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos, modo reges, atq; tetrarchas
Omĩa magna loquẽs, modo sit mihi mẽsa tripes, &
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamuis crassa queat, decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinq; diebus
Nil erat in loculis, noctes uigilabat, ad ipsum
Mane, diem totum stertebat, nil fuit unquam
Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat mihi? quid tu,
Nulla ne hẽs uitia? imo alia, haud fortasse minora,
Mæuius absentem Nouiũ cum carperet, heus tu
Quidam ait, ignores te, an ut ignotum dare nobis
Verba putas? Egomet mihi ignosco Mæuius iquit.
Stultus, et improbus hic amor est, dignusq; notari.
CVM Tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum uitiis tam cernis acutum,

Quā ut aquila, aut serpēs Epidaurius? at tibi cōtra
Euenit, inquirant uitia ut tua rursus & illi.
Iracundior est paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum rideri possit, eo quod
Rusticius tonso toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret, at est bonus, ut melior uir
Non alius quisquā, at tibi amicus, at ingeniū ingens
Inculto latet hoc sub corpore, deniq; te ipsum
Concute, nunqua tibi uitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala, nanq;
NEGLECTIS urenda filix innascitur agris,
Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant, ueluti Balbinum polypus agnæ,
Vellem in amicitia sic erraremus, & isti
Errori nomen uirtus posuisset honestum.
At pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit uitium, non fastidire, Strabonem
Appellat, pætum pater, & pullum, male paruus
Si cui filius est, ut abortiuus fuit olim,
SisyPhus, hunc uarum distortis cruribus, illum
Balbutit scaurum prauis fultum male talis.
Parcius hic uiuit, frugi dicatur ineptus
Et iactantior hic paulo est, concinnus amicis
Postulat, ut uideatur, at est truculentior, atq;
Plus æquo liber, simplex, fortisq; habeatur,
Caldior est, acres inter numeretur, opinor,
Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.
At nos uirtutes ipsas inuertimus, atq;

Sincerum cupimus uas incrustare, probus quis
Nobiscum uiuit, multum demissus homo, illi
Tardo cognomen pingui damus, hic fugit omneis
Insidias, nulliq; malo latus obdit apertum,
Cum genus hoc inter uitæ miseretur, ubi acris
Inuidia, atq; uigent ubi crimina, pro bene sano,
Ac non incauto, fictum, astutumq; uocamus,
Simplicior si quis, qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi Mecœnas, ut forte legentem,
Aut tacitum impellat, quouis sermone molestus,
Communi sensu plane caret, inquimus, eheu
Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam,
NAM VItiis nemo sine nascitur, optimus ille est,
Qui minimis urgetur, amicus dulcis, ut æquum est,
Cum mea compenset VITIis bona pluribus hisce,
(Si modo plura mihi bona sunt) inclinet, amari
Si uolet, hac lege intrutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat, ignoscat uerucis illius, æquum est
PECCATIS ueniam poscentem, reddere rursus.
Deniq;, quatinus excidi penitus uitium iræ,
Cætera item nequeunt stultis hærentia, cur non
Ponderibus modulisq; suis ratio utitur? ac res
Vt quæq; est, ita supliciis delicta coercet?
Si quis eum seruum, patinam qui tollere iussus,
Semesos pisces, tepidumq; lygurierit ius,
In cruce suffigat Labeone insanior, inter
Sanos dicatur, quanto hoc furiosius, atq;
Maius peccatum est? Paulum deliquit amicus,

Quod nisi concedas, habeare insuauis, acerbus,
Odisti & fugis, ut Drusonem debitor æris,
Qui nisi, cum tristes misero Venere Calendæ,
Mercedē, aut nummos unde unde extricat, amaras
Porrecto iugulo historias, captiuus ut, audit.
Comminxit lectum potus, mensaue catillum
Euandri manibus tritum deiecit, ob hanc rem,
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide, sponsum ue negarit?
Quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
Cum uentum ad ueꝝ est sensus, moresq; repugnāt,
Atq; ipsa utilitas iusti prope mater, & æqui.
Cum prorepserunt primis animalia terris
Mutū. & turpe pecus glandē, atq; cubilia propter,
Vuguibus, & pugnis, dein fustibus, atq; ita porro
Pugnabant armis, quæ post fabricauerat usus.
Donec uerba, quibus uoces, sensusq; notarent,
Nominaq; inuenere, dehinc absistre bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges,
Nequis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Caussa, sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerē incertam rapientes more ferarum,
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est,
Tempora si, fastosq; uelis euoluere mundi.
Nec natura potest iusto secernere iniquum,

Diuidit ut bona diuerſis fugienda petendis,
Nec uincet ratio hoc, tantundẽ ut peccet, ideq;,
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus ſacra diuum legerit, adſit
REGVLA peccatis, quæ pœnas eroget æquas,
Ne ſcutica dignum, horribili ſectere flagello.
Nam ut ferula cædas meritum maiora ſubire
Verbera, non uereor, cum dicas eſſe pareis res
Furta latrociniis, & magnis parua, mineris
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines, ſi diues, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, & ſolus formoſus, & eſt Rex,
Cur optas, quod habes? nõ noſti, quid pater, inquit,
Chryſippus dicat, ſapiens crepidas ſibi nunquam,
Nec ſoleas fecit, ſutor tamen eſt ſapiens, quo?
Vt quãuis tacet Hermogenes, cantor tamen, atq;
Optimus eſt modulator, ut Alfenus uafer omni
Abiecto inſtrumento artis, clauſaq; taberna
Sutor erat ſapiens operis, ſic optimus omnis
Eſt opifex, ſic rex ſolus. Vellunt tibi barbam
Laſciui pueri, quos tu niſi fuſte coerces,
Vrgeris turba circum te ſtante, miſerq;
Rumperis, & latras magnorum maxime regum.
Ne longum faciam, dum tu quadrante lauatum
Rex ibis, neq; te quiſquam ſtipator ineptum
Præter Criſpinum ſectabitur, & mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccauero ſtultus, amici,
Inq; uicem illorum patiar delicta libenter,
Priuatuſq; magis uiuam te Rege beatus.

SATYRA. IIII.

EVpolis, atq; Cratinꝰ, Aristophanesq; poetæ
Atq; alii, quorũ Comœdia prisca uirorũ est,
Siquis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus, multa cum libertate notabant,
Hinc omnis pendet Lucilius hosce secutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisq; facetus,
Emunctæ naris, durus componere uersus.
Nam fuit hoc uitiosus, in hora sæpe ducentos
Vt magnum, uersus dictabat stans pede in uno.
Cum flueret lutulentus, erat, quod tollere uelles,
Garrulus atq; piger scribendi ferre laborem,
SCRIBEndi rectæ, nã ut multum, nil moror. Ecce
Crispinus minimo me prouocat, accipe si uis
Accipe iam tabulas, detur nobis locus, hora,
Custodes, uideamus uter plus scribere possit.
Di bene fecernut, inopis me, quodq; pusilli
Finxerunt animi, raro, & perpauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras
Vsq; laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Vt mauis imitare. Beatus Fannius, ultro
Delatis capsis, & imagine, cum mea nemo
Scripta legat, uulgo recitare timẽtis, ob hanc rem,
Qđ sunt, quos genus hoc minime iuuat, ut pote plu
Culpari dignos. Quẽ uis media erue turba (reis
Aut ob auaritiam, aut misera ambitione laborat.
Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum,
Hunc

Hunc capit argenti splendor, stupet Albius ære,
Hic mutat merces surgente a sole ad eum, quo
Vespertina tepet regio, quin per mala præceps
Fertur, uti puluis collectus turbine, nequid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem,
Omnes hi metuunt uersus, odere poetas.
FOEnum habet in cornu, lõge fuge. dũ modo risũ
Excuciat sibi, non hic cuiquam parcet amico.
Et quodcunq; semel chartis illeuerit, omneis
Gestiet a furno redeunteis scire, lacuq;
Et pueros, &anus, Agedum pauca accipe contra,
Primo ego me illorũ, dederim quibus esse poetas,
Excerpam numero, neq; enim coucludere uersum
Dixeris esse satis, neq; siquis scribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc esse poetam.
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atq; os
Magna sonaturum, des nomini huius honorem.
Idcirco quidam Comœdia, nec ne Poema
Esset, quæsi uere, quod acer spiritus, ac uis,
Nec uerbis, nec rebus inest, nisi quod pede certo
Differt sermoni sermo merus, at pater ardens
Sæuit quod meretrice nepos insanit amica
Filius uxorem grandi cum dote recuset,
Ebrius & magnum quod dedecus, ambulet ante
Noctem cum facibus, nunquid Pompeius istis
Audiret leuiora, pater si uiueret: ergo
Non satis est puris uersum perscribere uerbis,
Quem si dissoluas, qui uis stomachetur eodem,
Quo personatus, pacto pater, his, ego quæ nunc,

SERMONVM.

Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
Tēpora certa, modosq; & qđ pri⁹ ordine uerbū est
Posterius facias præponens ultima primis,
Non, ut si soluas, Postquam discordia tetra
Belliferatos postes, portasq; refregit,
Inuenias etiam disiecti membra poetæ.
Hactenus hæc, alias iustum sit nec ne, poema.
Nunc illud tantum quæram merito ne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi, Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cunq; libellis,
Magnus uterq; timor latronibus, at bene si quis,
Et uiuat puris manibus, contemnat utrunq;.
Vt sis tu similis Celi, Byriq; latronum
Non ego sum Capri, neq; Sulci, cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neq; pila libellos,
Quis manus insudet uulgi, Hermogenisq; Tigilli.
Non recito cuiquam, nisi amicis, idq; coactus.
Non ubi uis, coram ue quibuslibet, In medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi, quiq; lauantes.
Suaue locus uoci resonat conclusus, inanes
Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. Lædere gaudes
Inquis, & hoc studio prauus facis, unde petitum
Hoc in me iacis? est autor quis deniq; eorum?
Vixi cum quibus. Absentem qui rodit amicum,
Qui non defendit alio culpante, solutos
Qui captat risus homnum, famamq; dicacis,
Fingere qui non uisa potest, commissa tacere
Qui nequit, hic niger est, hunc tu Romane caueto.

Sæpe tribus lectis uideas cœnare quaternos,
E quibus unus auet, quauis aspergere cunctos,
Præter eũ, qui præbet aquã, post hũc quoq; potus,
Condita cum uerax aperit præcordia Liber,
Hic tibi comis, & urbanus, liberq; uidetur
In festo nigris: ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
Liuidus & mordax uideor tibi: mentio si qua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit, defendas, ut tuus est mos:
Me Capitolinus coniectore usus, amicoq;
A puero est, caussaq; mea per multa rogatus
Fecit, & incolumis lætor quod uiuit in urbe
Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
Fugerit, hic nigræ succus loliginis, hæc est
Erugo mera, quod uitium procul abfore chartis,
Atq; animo prius, ut si quid promittere de me
Possum aliud, uere promitto, liberius si
Dixero quid, si forte iocosius, hoc mihi iuris
Cum uenia dabis. Insueuit pater optimus hoc me
Vt fugerem, exemplis uitiorum quæq; notando.
Cum me hortaretur parce, frugaliter, atq;
Viuerem uti contentus eo, quod mi ipse parasset.
Non ne uides Albi ut male uiuat filius: utq;
Barus inops: magnũ documẽtum, ne patriam rem
Perdere quis uelit, a turpi meretricis amore
Cum deterreret, Sectani dissimilis sis
Ne sequerer mœchas, concessa cum Venere uti
Possem. deprensi non bella est fama Treboni

Aiebat, sapiens uitatu, quidq; petitu
Sit melius, caussas reddet tibi, mi satis est, si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuamq;,
Dum custodis eges, uitam, famamq; tueri
Incolumem possim, simulac durauerit ætas
  Mēbra, animūq; tuū, NABIS sine cortice, sic me
Formabat puerum dictis, & siue iubebat
Vt facerem quid, habes autorem, quo facias hoc,
Vnum ex iudicibus selectis obiiciebat,
Siue uetabat, an hoc inhonestum, & inutile factu
Nec ne sit, addubites? flagret rumore malo cum
Hic atq; ille. AVIDOS VIcinum funus ut ægros
Examinat, mortisq; metu sibi parcere cogit,
Sic teneros animos aliena obprobria sæpe
Absterrent uitiis, Ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunq; ferunt, mediocribus, & quis
Ignoscas, uitiis teneor, fortassis & istinc
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consilium proprium, neq; enim cū lectulos, aut me
Porticus excepit, desum mihi. Rectius hoc est.
Hoc faciens uiuam melius. Sic dulcis amicis
Occurram. Hoc quidā non belle. Nunquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compressis agito labris. Vbi quid datur oci,
Illudo chartis. Hoc est mediocribus illis
Ex uitiis unum, cui si concedere nolis,
Multa poetarum ueniat manus, auxilio quæ
Sit mihi. Nam multo plures sumus, ac ueluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA. V.

Egressum magna, me excepit Aritia, Roma
Hospicio modico, rhetor comes Heliodorus
Græcorum longe doctissimus, inde forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignaui diuisimus, altius ac nos
Præcinctis unum, minus est grauis Appia tardis.
Hic ego propter aquã, quod erat deterrima, uentri
Indico bellum, cænanteis haud animo æquo
Expectans comites. Iam nox inducere terris
Vmbras, & cœlo diffundere signa parabat.
Tum pueri nautis, pueris conuitia nautæ
Ingerere. Huc Appelle, trecentos inseris, ohe
Iam satis est, dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. Mali culices, ranæq; palustres
Auertunt somnos, absentem cantat amicam
Multa prolutus uappa nauta, atq; uiator
Certatim, tandem fessus dormire uiator
Incipit, ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat, stertitq; supinus.
Iamq; dies aderat, nil cum procederet lintrem
Sentimus, donec cerebrosus prosilit unus,
Ac mulæ, nautæq; caput, lumbosq; saligno
Fuste dolat, quarta uix demum exponimur hora,
Ora, manusq; tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repsimus, atq; subimus
Impositum saxis late candentibus Anxur.
Huc uenturus erat Mecœnas optimus, atq;

Cocceius, missi magnis de rebus uterq;
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinire. Interea Mecœnas aduenit, atq;
Cocceius, Capitoq;, simul Fonteius ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut mgis alter, amicus.
Fundus Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam latum clauum, prunæq; batillum,
In mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam,
Postera lux oritur multo gratissima, nanq;
Plocius, & Varius Sinuessæ, Vergiliusq;
Occurrunt, animæ, quales neq; candidiores
Terra tulit, neq; quis me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt,
NIL EGO cotulerim iocundo sanus amico,
Proxima Campano ponti quæ uillula, tectum
Præbuit, & Parochi quæ debent, ligna, salemq;.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mecœnas, dormitum ego, Vergiliusq;,
Nanq; pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Coceii recipit plenissima uilla,
Quæ superest Caudi cauponas. Nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam, Messiq; Cicerri
Musa uelim memores, & quo patre natus uterq;
Contulerit lites, Messi clarum genus Osci,
Sarmenti domina extat, ab his maioribus orti
Ad pugnam uenere, prior Sarmentus, equi te

Esse feri similem dico, ridemus, & ipse
Messius, accipio, caput & mouet, o tua cornu
Ni foret execto frons inquit, quid faceres, cum
Sic Mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam leui frontem turpauerat oris
Campanum i. morbũ in faciem per multa iocatus,
Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat,
Nil illi larua, aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc, donasset iam ne cathenã
Ex uoto laribus quærebat, scriba quod esset
Deterius nihilo dominæ ius esse rogabat.
Deniq; cur nunquam fugisset, cui satis una
Farris libra foret gracili sic, tamq; pusillo.
Prorsus iocunde cænam produximus illam.
Tẽdimus hic recte Beneuentũ, ubi sedulus hospes
Pene Macros arsit dum turdos uersat in igne
Nam uaga per ueterem dilapsa flamma culinam,
Vulcano summum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cænam, seruosq; timenteis
Tum rapere, atq; omeis restinguere uelle uideres
Incipit ex illo montes Apulia notos
Ostentare mihi, quos torret Atabulus, & quos
Nunquam erepsemus, nisi nos uicina Triuici.
Villa recepisset lachrymoso non sine fumo,
Vdos cum foliis ramos urente camino.
Hic ego mendacem stultissimus usq; puellam
Ad mediam noctem expecto, somnus tamẽ aufert
Intentum ueneri, tum immundo somnia uisu
Nocturnam uestem maculãt, uentremq; supinum.

Quattuor hinc rapimur, uiginti et millia, redis,
Mansuri oppidulo, quod uersu dicere non est.
Signis per facile est, uenit uilissima rerum
Hic aqua, sed panis longe pulcherrimus, ultro
Callidus ut soleat humeris portare uiator,
Nam Canusini lapidosus aquæ non ditior urna,
Qui locus a forti Diomede est conditus olim,
Flentibus hinc Varius discedit mœstus amicis.
In Rubos fessi peruenimus, ut pote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior, uia peior adusq;
Bari mœnia piscosi. De hinc Gnatia lymphis
Iratis extructa dedit risusq;, iocosq;,
Dum flamma sine, thura liquescere limine sacro
Persuadere cupit. Credat iudæus apella,
Non ego, nanq; deos didici securum agere æuum,
Nec si quid miri faciat natura, deos id
Tristeis ex alto cœli dimittere tecto,
Brundusium longe finis chartæq;, uiæq; est,

SATYRA. VI.

NOn quia Mecœnas, Lydorũ qđqđ Hetruscos
Incolit fineis, nemo generosior est te,
Nec quod auus tibi maternus fuit, atq; paternus
Olim qui magnis legionibus imperitarint,
Vt plæriq; solent, naso suspendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum,
Cum referre negas, quali sit quisq; parente

Natus

Natus, dum ingenuus, persuades hoc tibi uere
Ante potestatem Tulli, atq; ignobile regnum,
Multos sæpe uiros nullis maioribus ortos,
Et uixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contra Leuinum Valerii genus, unde superbus
Tarquinus regno pulsus fuit, unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notante
Iudice, quem nosti, populo, qui stultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ seruit ineptus,
Qui stupet in titulis, & imaginibus. Quid oportet
Nos facere a uulgo longe, lateq; remotos?
Nanq; esto, populus Leuino mallet honorem,
Quam Decio mandare nouo, censorq; moueret
Appius, ingenuo si nos essem patre natus,
Vel merito, quoniam in propria nõ pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. Quo tibi Tulli
Sumere depositum clauum, fieriq; tribunum,
Inuidia accreuit, priuato quæ minor esset?
Nam ut quisq; insanus nigris medium impediit crus
Pellibus, & latum dimisit pectore clauum
Audit cõtinuo, qs homo hic? aut quo patre natus?
Vt si qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formosus, eat quacunq;, puellis
Iniiciat curam quærendi singula, quali
Sit facie, sura, quali pede, dente, capillo,
Sic qui promittit, ciueis, urbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum,
Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,

Omneis mortales curare, & quærere cogit.
Tu ne Syridamæ, aut Dionysi filius audes
Deiicere e saxo ciueis, aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu post me sedet uno.
Nāq; est ille pater quod erat meus, hoc tibi Paulus
Et Messala uideris, at hic si plostra ducenta,
Concurrantq; foro tria funera, magna sonabit,
Cornua quod, uīcatq; tubas, saltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum,
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc quia Mecœnas tibi sim conuictor, at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est, quia non ut forsan honorem
Iure mihi inuideat qui uis, ita te quoq; amicum,
Præsertim cautum dignos assumere, praua
Ambitione procul, felicem dicere non hoc
Me possum casu, quod te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te sors obtulit, optimus olim
Vergilius, post hunc Varius dixere, quid essem.
Vt ueni coram, singultim pauca locutus,
(INFANS nāq; pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me satureiano uectari rura caballo,
Sed, quod eram, narro, respondes (ut tuus est mos)
Pauca, adeo, & reuocas nono post mense iubesq;
Esse ī amicorum numero, magnum quod ego duco
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
Non patre præclaro, sed uita, & pectore puro.
Atqui si uitiis mediocribus, ac mea paucis

Mendosa est natura, alioqui recta, uelut si
Egregio inspersos reprendis corpore næuos,
Si neq; auaritiam, neq; sordes, ac mala lustra
Obiiciet uere quisquam mihi, purus & insons,
(Vt me collaudem) si & uiuo carus amicis.
Caussa fuit pater his, qui macro pauper Agello
Noluit in Flaui ludum me mittere magni,
Quo pueri magnis e Centurionibus orti
Leuo suspensi loculos, tabulamq; lacerto
Ibant octonis referentes idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare docendum
Artes, quas doceat quiuis eques, atq; Senator
Semet prognatos, uestem, seruosq; sequenteis
In magno ut populo siquis uidisset, auita
Ex re, præberi sumptus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos incorruptissimus omneis
Circum doctores aderat, quid multa pudicum
QVI PRIMVS uirtutis honos, seruauit ab omni
Non solum facto, uerum obprobrio quoq; turpi
Nec timuit sibi ne uitio quis uerteret, olim
Si præco paruas, aut, ut fuit ipse, coactor
Mercedes sequerer, neq; ego essē q̄stus, ob hoc, nūc
Laus illi debetur, & a me gratia maior.
Nil me pœniteat sanum patris huius, eoq;
Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
Quod non ingenuos habeat, clarosq; parentes,
Sic me defendam, longe mea discrepat istis
Et uox, & ratio. Nam si natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum,

Atq; alios legere ad fastum quoscunq; parenteis
Optaret sibi quisq;, meis contentus honestos
Fascibus, & sellis, nolim mihi summere demens
Iudicio uulgi, sanus fortasse tuo, quod
Nollem onus haud unquã solitus portare honestũ,
Nam mihi continuo maior quærenda foret res,
Atq; salutandi plures, ducendus & unus,
Et comes alter, uti ne solus, rus ue, peregre ue,
Exirem, plures calones, atq; caballi
Pascendi, ducenda petorrita, nunc mihi curto
Ire licet mulo, uel si libet, usq; Tarentum,
Mantica cui lũbos onere ulceret, atq; eques armos.
Obiiciet nemo sordeis mihi, quas tibi Tulli,
Cum Tyburte uia prætorem quinq; sequuntur
Te pueri Lasanum portantes, œnophorumq;,
Hoc ego commodius, quam tu præclare Senator,
Milibus atq; aliis uiuo, quacunq; libido est,
Incedo solus, percontor quanti olus, ac far.
Fallacem Circum, uespertinumq; pererro
Sæpe forum, assisto diuinis, inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, Laganiq; catinum.
Cœna ministratur pueris tribus, & lapis albus
Pocula cum Cyatho duo sustinet, astat echinus.
Vilis, cum patera guttus, campana suppellex.
Deinde eo dormitũ, nõ solicitus, mihi quod cras
Surgendum sit mane, obeundus sit Marsia, qui se
Vultum ferre negat nouiorum posse minoris.
Ad quartã iaceo, post hanc uagor, aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuuet, ungor oliuo,

Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Ast ubi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit, fugio rabiosi tempora signi
Pransus non auide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domesticus otior, Hæc est
Vita solutorum misera ambitione grauiq;,
His me consolor uicturum suauius, ac si
Quæstor auus, pater atq; meus, patruusq; fuisset.

SATYRA. VII.

PRoscripti regis Rupuli pus, atq; uenenum
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse,
Persius hic permagna negocia diues habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas
Durus homo, atq; odio qui posset uincere Regem,
Confidens, tumidusq; adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo, post quam nihil inter utrunq;
Conuenit hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit, inter
Hectora Priamiden, animosūq; atq; inter Achillē
Ira fuit capitalis, ut ultima diuideret mors,
Non aliam ob caussam, nisi quod uirtus in utroq;
Summa fuit, duo si discordia uexat inerteis,
Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco, discedet pigrior ultro
Muneribus missis, Bruto prætore tenente

Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnat, uti non
Compositus melius cũ Bitho Bacchius, in ius
Acres concurrunt, magnum spectaculum uterq;,
Persius exponit caussam, ridetur ab omni
Conuentu, laudat Brutũ, laudatq; cohortem.
Solem Asiæ Brutum appellat, Stellasq; salubreis
Appellat comites, excepto Rege, canem illũ
Inuisum agricolis sydus uenisse ruebat
Flumen ut hybernũ, fertur quo rara securis.
Tum prænestinus salso, multumq; fluenti
Expressa arbusto regerit conuitia, durus
Vindemator, & inuictus, cui sæpe uiator
Cessisset, magna compellans uoce cucullum,
At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius exclamat, per magnos Brute deos te
Oro, qui reges consueris tollere, cur non
Hũc regẽ iugulas? operũ hoc (mihi crede) tuorũ est.

SATYRA. VIII.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum
Cũ faber ĩcertus scamnũ, faceret ne priapũ,
Maluit esse deum, deus inde ego furum, auiumq;
Maxima formido nam fures dextra coercet,
Obscænoq; rubet porrectus ab inguine palus,
Ast importunas uolucres in uertice arundo
Terret fixa, uetatq; nouis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus uili portanda locabat in arca,

Hoc miseræ plebi stabat commune sepulchrum,
Pantalabo scurræ, Nomentanoqꝫ nepoti
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat, hæredes monimentum ne sequerentur.
Nunc licet æsquiliis habitare salubribus, atqꝫ
Aggere in aprico spaciari, quo modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum.
Cum mihi non tantum furesqꝫ, feræqꝫ suetæ
Hunc uexare locum, curæ sunt, atqꝫ labori,
Quantum, carminibus quæ uersant, atqꝫ uenenis
Humanos animos, has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo, Simul ac uaga Luna decorũ
Protulit os, quin ossa legant, herbasqꝫ nocenteis.
Vidi egomet nigra succinctam uadere palla
Canidiam pedibus nudis, passoqꝫ capillo
Cum Sagana maiore ululantem (pallor utrasqꝫ
Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt, cruor in fossam confusus, ut inde
Maneis elicerent, animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea, maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem,
Cerea suppliciter stabat seruilibus, utqꝫ
Iam peritura, modis, Hecaten uocat altera, sæuam
Altera Tisiphonen, serpentes, atqꝫ uideres
Iufernas errare canes, Lunamqꝫ rubentem,
Ne foret his testis post magna latere sepulchra.
Mentior at siquid, merdis caput inquiner albis
Coruorum, atqꝫ in me ueniat mictum, atqꝫ cacatum

Iulius, & fragilis Pedatia, furq; Voranus.
Singula quid memorē, quo pacto alterna loquētes
Vmbræ cum Sagana resonarent triste, & acutum:
Vtq; lupi barbam uariæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris: & imagine cerea
Largior arserit ignis: & ut non testis inultus
Horruerim uoces furiarum, & facta duarum:
Nam displosa sonat quantum uesica, pepedi
Diffisa nate ficus, at illæ currere in Vrbem.
Canidiæ denteis, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atq; herbas, atq; incantata lacertis
Vincula, cum magno risuq;, iocoq; uideres.

SATYRA. IX.

Ibam forte uia sacra, sicut meus est mos,
Nescio quid meditans nugarum, totus in illis,
Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
Arreptaq; manu, quid agis dulcissime rerum:
Suauiter, ut nūc est, inquā, & cupio omnia, quæ uis
Cum assectaretur, nunquid uis occupo: at ille
Noris nos: inquit, docti sumus, hic ego pluris
Hoc inquam mihi eris, misere discedere quærens,
Ire modo ocyus, interdum consistere, in aurem
Dicere nescio quid puero, cum sudor ad imos
Manaret talos, o te Bollane cerebri
Felicem aiebam tacitus, cum quidlibet ille
Garriret, uicos, urbem laudaret, ut illi
Nil respondebam, misere cupis inquit abire

Iandudum

Iandudum uideo, ſed nil agis, uſq; tenebo.
Proſequar hinc, quo nũc iter eſt tibi? nil opus eſt te
Circumagi, quendam uolo uiſere, non tibi notum,
Trans tyberĩ, lõge cubat is prope Cæſaris hortos,
Nil habeo, quod agã, & nõ ſũ piger, uſq; ſequar te,
Demitto auriculas, ut iniquæ mentis aſellus,
Cum grauius dorſo ſubiit onus, incipit ille.
Si bene me noui, non uiſcum pluris amicum,
Non Varium facies, nam quis me ſcribere plureis,
Aut citius poſſit uerſus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto
Interpellandi locus hic erat eſt tibi mater?
Cognati? quis te ſaluo eſt opus? Haud mihi qſquã,
Omnes compoſui, Fœlices, Nunc ego reſto.
Confice, nanq; inſtat fatum mihi triſte, Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus urna.
Hunc neq; dira uenena nec hoſticus auferet enſis,
Nec laterum dolor, aut tuſſis, nec tarda podagra.
Garrulus hunc quando coſumet cunq;, loquaceis
Si ſapiat uitet, ſimul ac adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Veſtæ quarta iam parte diei
Præterita, & caſu tunc reſpondere uadato
Debebat, quod ni feciſſet, perdere litem,
Si me amas, inquit, paulum hic ades inteream ſi
Aut ualeo ſtare, aut noui ciuilia iura,
Et propero quo ſcis, Dubius ſum, qd faciã, inquit,
Te ne relinquam an rem, Me ſodes, Non faciã ille,
Et præcedere cœpit, ego, ut contendere durum eſt
Cum uictore, ſequor, Mecœnas quo modo tecum?

Hic repetit, Paucorũ hominũ, & mẽtis bene ſanæ,
Nemo dexterius fortuna eſt uſus. Haberes
Magnum adiutorem, poſſet qui ferre ſecundas,
Hunc hominem ſi uelles tradere, diſpeream ni
Summoſſes omneis, Non iſto uiuimus illic,
Quo tu rere, modo/domus hac ne purior ulla eſt,
Nec magis his aliena malis, nil mi officit unquam
Ditior hic, aut eſt quia doctior, eſt locus uni
Cuiq; ſuus. Magnum narras, uix credibile. Atqui
Sic habet. Accendis, quare cupiam magis illi
Proximus eſſe. Velis tantummodo, quæ tua uirtus
Expugnabis, & eſt qui uinci poſſit, eoq;
Difficileis aditus primos habet. Haud mihi deero,
Muneribus ſeruos corrumpam, non, hodie ſi
Excluſus fuero, deſiſtam tempora quæram.
Occurram in triuiis/deducam, NIL ſine magno
VITA labore dedit mortalibus hæc dum agit, ecce
Fuſcus Ariſtius occurrit mihi carus, & illum
Qui pulchre noſſet/conſiſtimus, unde uenis, &
Quo tendis? rogat, & reſpondet, uellere cœpi,
Et penſare manu lentiſſima brachia, nutans,
Diſtorquens oculos, ut me eriperet, male ſalſus
Ridens diſſimulare, meum iecur urere bilis.

Certe neſcio quid ſecreto uelle loqui te
Aiebas mecum. Memini bene, ſed meliori
Tempore dicam, hodie triceſima ſabbata, uin tu
Curtis iudæis oppedere? Nulla mihi inquam
Relligio eſt. At mi, ſum paulo infirmior unus
Multorum, ignoſces/alias loquar, hunccine Solem

Tam nigrum surresse mihi, fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. Casu uenit obuius illi
Aduersarius, & quo turpissime: magna
Exclamat uoce, & licet ante stari: ego uero
Oppono auriculam, rapit in ius, clamor utrinq;
Vndique concursus, sic me seruauit Apollo,

SATYRA. X.

LVcili quam sis mendosus, teste Catone
Defensore tuo peruincam, qui male factos
Emendare parat uersus, hoc lenius ille,
Est quo uir melior, longe subtilior illo,
Qui uultum puer & loris, & funibus udis
Exhortatus, ut esset opem qui ferre poetis
Antiquis, posset, contra fastidia nostra
Grāmaticorum equitum doctissimus, ut redeā illuc
Nempe incomposito dixi pede currere uersus
Lucili, quis tam Lucili fautor inepte est,
Vt non hoc fateatur: at idem quod sale multo
Vrbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamē hoc tribuens, dederī quoq; cætera, nā sic
Et laberi Mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non satis est risu deducere rictum
Auditoris, & est quædam tamen hic quoq; uirtus.
Est breuitate opus, ut currat sententia, neu se
Impediat uerbis lassas onerantibus aures
Et sermone opus est modo tristi, sæpe iocoso
Defendente uicem, modo Rhetoris, atq; poetæ

Interduum Vrbani parcentis uiribus, atque
Exteunantis eas consulto, Ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunq; secat res.
Illi, scripta quibus comœdia prisca uiris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi, quos neq; pulcher
Hermogones unquam legit, neq; simius iste
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod uerbis græca latinis
Miscuit, o seri studiorum, quid ne putatis
Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? At sermo lingua concinnus utraq;
Suauior, ut Chio nota si commista Falerni est.
Cum uersus facias, teipsum percontor, an & cũ
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli?
Scilicet oblitus patriæq;, patrisq; Latini?
Cum Pedius caussas exudet publicola, atque
Coruinus patriis, intermiscere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis.
Atq; ego cum græcos, facerem natus mare citra
Versiculos, uenit me tali uoce Quirinus
Post mediam noctem uisus, cum somnia uera,
In syluam non ligna feras insanius, ac si
Magnas græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus iugulat dũ Memnona, dumq;
Defingit Rheni luteum caput. hæc ego ludo,
Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpa.
Nec redeant iterum, atq; iterũ spectãda Theatris.
Arguta meretrice potes, Dauoq; Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos

Vnus uiuorum Fundani, Polio Regum
Facta canit, pede ter percusso, forte epos acer
Vt nemo, Varius ducit molle atq; facetum
Vergilio annuerant gaudentes rure camœnæ
Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
Atq; quibusdã aliis, melius quod scribere possem
Inuentore minor, neq; ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam,
At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis, age quæso,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucilius Acci?
Non ridet uersus Enni grauitate minores,
Cum de se loquitur non ut maiore reprensis?
Quid uetat & nosmet Lucili scripta legenteis
Quærere, num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius? At si quis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum uersus, totidem cœnatus, Hetrusci
Quale fuit Cassi rapido feruentius amni
Ingenium, capsis quem fama est esse, librisq;
Ambustum propriis, fuerit Lucilius inquam
Comis & urbanus, fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Græcis intacti carminis autor,
Quamq; poetarum seniorum turba, sed ille
Si foret hoc nostrum fato delapsus in æuum,
Detereret sibi multa, recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur, & in uersus faciendo

Sæpe caput ſcaberet, uiuos & roderet ungueis,
Sæpe ſtilum uertas, iterum, quæ digna legi ſint,
Scripturus, neq; te ut miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus, an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Nō ego, nã ſatis eſt equitẽ mihi plaudere, ut audax
Contemptis aliis, exploſa Arbuſcula dixit.
Men moueat cimex Pantilius? aut cruciet, quod
Vellicet abſentem Demetrius, aut quod ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plocius, & Varius, Mecœnas, Vergiliuſq;,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atq;
Fuſcus & hæc utinam Viſcorum laudet uterq;.
Ambitione relegata te dicere poſſum
Pollio, te Meſſala tuo cum fratre, ſimulq;
Vos Bibuli, & Serui, ſimul his te candide Furni,
Complureis alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo, quibus hæc, ſunt qualiacunque
Arridere uelim, doliturus ſi placeant ſpe
Deterius noſtra. Demetri, teq; Tigelli
Diſcipularum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atq; meo citus hæc ſubſcribe libello.

QVINTI HORATII FLACCI SERMONVM LIBER SECVNDVS.

SATYRA. PRIMA.

SVNT QVIBVS IN SATYRA VIdear mihi nimis acer, & ultra
Legē tēdere opus, sine uernis altera qdqd
Composui pars esse putat, simileisq; meorum
Mille die uersus deduci posse Trebati,
Quid faciā, p̄scribe, Tr. quiescas. Ho. ne faciā inqs,
Omnino uersus? Tr. aio, Ho. peream male, si non
Optimum erat, uerū nequeo dormire. Tr. ter uncti
Transnanto Tyberim, somno quibus est opus alto
Irriguumq; mero sub noctem corpus habento.
Aut. si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. Ho. cupidum pater optime uires
Deficiunt, neq; enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat uulnera Parthi.
Tr. Attamen & iustum poteras, & scribere fortem
Scipiadā, ut sapiens Lucilius. Ho. haud mihi deero
Cum res ipsa feret, nisi dextro tempore Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem,
Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.
Tr. Quanto rectius hoc, quam tristi lædere uersu

Pantalabum scurram, Nomentanumq; nepotem?
Cum sibi quisq; timet, quãquã est intactus, & odit.
Ho, Quid faciam? Saltat Milonius, ut semel icto
Accessit feruor capiti, numerusq; lucernis.
Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem,
Pugnis. QVOT capitum uiuunt, totidẽ studiorũ
Millia. Me pedibus delectat claudere uerba
Lucili ritu nostrum melioris utroque.
Ille uelut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris, neq; si male cesserat usquam,
Decurrens alio, neq; si bene/quo fit, ut omnis
Votiua pateat ueluti descripta tabella,
Vita senis, sequor hũc Lucanus/an Apul9, anceps.
Nam Venusinus arat finem sub utrunq; colonus,
Missus ad hoc pulsis (uetus est ut fama) Sabellis,
Quo ne per uacuum Romano incurreret hostis
Siue quod Appula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret uiolenta, sed hic stilus haud petet ultro
Quenquam animãtem, & me ueluti custodiet ensis
Vagina tectus, quem cur distringere coner
Tutus ab infestis latronibus? O pater, & Rex
Iuppiter, ut pereat positum rubigine telum,
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis/at ille,
Qui me commorit (melius non tangere clamo)
Flebit, & insignis tota cantabitur urbe.
Ceruius iratus leges minitatur, & urnam.
Canidia Albuti, quibus est inimica, uenenum.
Grande malum Turius, si quis se iudice certet,
Vt quo quisq; ualet suspectos terreat, utq;

Imperet

Imperet hoc natura potens, ſic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit, unde, niſi intus
Monſtratum? Scæuæ uiuacem crede nepoti
Matrem, nil faciet ſceleris pia dextera, mirum,
Vt neq; calce lupus quenquã, neq; dente petit bos.
Sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, ſeu me tranquilla ſenectus
Expectat, ſeu mors atris circunuolat alis,
Diues, inops, Romæ, ſeu fors ita iuſſerit, exul,
Quiſquis erit uitæ ſcribam color. O puer, ut ſis
Vitalis metuo, & maiorum nequis amicus
Frigore te feriat. Quid cum eſt Lucilius auſus
Primus in hũc operis componere carmina morem?
Detrahere & pellem, nitidus qua quiſq; per ora
Cederet, introrſum turpis? Num Lælius, aut qui
Duxit ab oppreſſa meritum Carthagine nomen
Ingenio offenſi? aut læſo doluere Metello?
Famoſiſq; Lupo cooperto uerſibus? Atqui
Primores populi arripuit, populumq; tributim,
Scilicet uni æquus uirtuti, atq; eius amicis.
Quin, ubi ſe a uulgo, & ſcena, in ſecreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis ſapientia Læli,
Nugari cum illo, & diſcincti ludere, donec
Decoqueretur holus ſoliti. Quicquid ſũ ego, q̃uis
Infra Lucili cenſum, ingeniumq;, tamen me
Cum magnis uixiſſe inuita fatebitur uſq;
Inuidia, & fragili quærens illidere dentem,
Offendet ſolido. Niſi quid tu docte Trebati
Diſſentis, equidem nihil huic diffingere poſſum.

Sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoci
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum.
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciumq;, esto, si quis mala, sed bona siquis
Iudice condiderit laudatur Cæsare, si quis
Obprobriis dignum latrauerit, integer ipse,
Soluentur risu tabulæ, tu missus abibis.

SATYRA. II.

QVæ uirtus & quanta bonis sit uiuere paruo,
Nec meꝰ hic sermo ē, sed quē præcepit Ofel
Rusticus, anormis, sapiens, crassaq; Minerua, (lus
Discite non inter lances, mensasq; nitenteis,
Cum stupet insanis acies fulgoribus, & cum
Accliuis falsis animus, meliora recusat,
Verum impransi mecum disquirite cur hoc?
Dicam si potero. MALE uerum examinat omnis
Corruptus iudex, leporem sectatus, equo ue
Lassus ab indomito, uel si Romana fatigat
Militia assuetum græcari, seu pila uelox,
Molliter austerum studio fallente laborem,
Seu te discus agit, pete cedentem aera disco,
Cum labor extulerit fastidia, siccus, inanis
Sperne cibum uilem, nisi hymettia mella falerno
Ne biberis diluta, foris est promus, & atrum
Defendens pisces hyemat mare, cum sale panis
Latrantē stomachum bene leniet, unde putas? aut
Qui partum? non in caro nidore uoluptas
Summa, sed in te ipso est, tu pulmentaria quære

SVDANDO, pinguem uitiis, albumq;, nec ostrea,
Nec Scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
Vix tamen eripiam posito pauone, uelis quin
Hoc potius, quam gallina tergere palatum,
Corruptus uanis, rerum quia ueneat auro
Rara auis, & picta pandat spectacula cauda,
Tanquã ad rẽ attineat quidquã, num uesceris ista,
Quã laudas, pluma? cocto ne nũ adest honor idẽ?
Carne tamen quamuis distat nihil hac magis illa,
Imparibus formis deceptum te patet esto,
Vnde datum sentis, lupus hic tyberinus, an alto
Captus hiet, pontes ne inter iactatus, an amnis
Hostia sub tusci? laudas insane trilibẽm
Mulum, in singula quẽ minuas pulmẽta necesse est.
Ducit te species uideo, quid pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit, his breue pondus.
IEIVNVS stomachus raro uulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem ait harpyis gula digna rapacibus. at uos
Præsentes austri coquite horũ obsonia, quamuis
Putet aper, rhombusq; recens, mala copia quando
Aegrum sollicitat stomachum, cum rapula plenus
Atq; acidas mauult inulas nec dum omnis abacta
Pauperies epulis regum, nam uilibus ouis,
Nigrisq; est oleis hodie locus, haud ita pridem
Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis quid, tũ rhombos minus æquora alebant?
Tutus erat rhombus, tutoq; ciconia nido,

Donec uos autor docuit prætorius. ergo
Si quis nunc mergos suaueis edixerit assos,
Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus a tenui uictu distabit Ofello
Iudice. NAM FRVSTRA uitiū uitaueris illud,
Si te alio prauum detorseris. Auidienus
Cui canis ex uero dictum, cognomen adhæret,
Quinquenneis oleas est, & syluestria corna,
Ac nisi mutatum parcit diffundere uinum, &
Cuius odorem olei nequeas perferre, licebit
Ille repotia, nataleis, alios ue dierum
Festos albatus celebret, cornu ipse bilibri
Caulibus instillat ueteris non parcus aceti.
Quali igitur uictu sapiens utetur? & horum
Vtrum imitabitur? hac urget lupus, hic canis angit
Mundus erit, qui non offendat sordibus, atq;
In neutram partem cultus miser, hic neq; seruis
Albuti senis exemplo, dum munia didit,
Sæuus erit, nec, sicut simplex Neuius, unctam
Conuiuis præbebit aquam, uitiū hoc quoq; magnū
Accipe nunc uictus tenuis quæ, quantaq; secum
Afferat, in primis ualeas bene, nam uariæ res
Vt noceant homini, credas memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit, at simul assis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis,
Dulcia se in bilem uertent, stomachoq; tumultum
Lenta feret pituita, uides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? Quin corpus honustum
Hesternis uitiis animum quoq; prægrauat una,

Atq; affigit humo diuinæ particulam auræ
Alter, ubi dicto citius curata sopori
Mēbra dedit, uegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamē ad melius poterit transcurrere quōdam,
Siue diem festum rediens adduxerit annus,
Seu recreare uolet tenuatum corpus, ubiq;
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla uolet. Tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer & ualidus præsumis, molliciem, seu
Dura ualetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidū aprum antiqui laudabant, non qa nasus
Illis nullus erat, sed credo hac mente, quod hospes
Tardius adueniens, uitiatum commodius, quam
Integrū edax dominus consumeret, hos utinā inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.
Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinæq;
Grande ferunt una cum damno dedecus, adde
Iratum patruum, uicinos, te tibi iniquum,
Et Frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
AES, LAQVEI pretium, iure inquit Trasius istis
Iurgatur uerbis, ego uectigalia magna
Diuitias habeo tribus amplas regibus, ergo
Quod supetat, non est melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua deum? cur improbe caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum recte tibi semper erunt res?
O magnus post hac inimicis risus. Vter nam

Ad casus dubios fidet sibi certius, hic, qui
Pluribus assuerit mentem, corpusq; superbum?
An, qui contentus paruo, metuensq; futuri,
In pace ut sapiens aptarit idonea bello?
Quo magis his credas, puer hunc ego paruus Ofel
Integris opibus noui, non latius usum (lum
Quam nunc accisis, uideas metato in agello
Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego narrantem temere edi in luce profesta
Quidquam præter holus fumsę cum pede pernæ,
Ac mihi seu longum tempus post uenerat hospes,
Siue operum uacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus, bene erat, non piscibus urbe petitis
Sed pullo, atq; hœdo, tum pensilis uua secundas,
Et nux ornabat mensas cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat culpa potare magistra
Ac uenerata Ceres ut culmo surgeret alto,
Explicuit uino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atq; nouos moueat fortuna tumultus,
Quãtũ hinc iminuet? quãto aut ego parcius, aut uos
O pueri nituistis, ut huc nouus incola uenit?
Nam propriæ telluris herum natura neq; illum,
Nec me, nec quenquam statuit. Nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut uafri inscitia iuris,
Postremum expellet certe uiuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli propius, sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alii. Quo circa uiuite fortes,
Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus.

SATYRA. III. Damasippus loquitur.

SIc raro scribis, ut toto non quater anno
Membranā poscas, scriptorū quæq; retexens
Iratus tibi, quod uini, somniq; benignus
Nil dignum sermone canas, quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti, sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis, incipe, nil est,
Culpantur frustra calami, immeritusq; laborat
Iratis natus paries Diis, atq; poetis.
Atqui uultus erat multa, & præclara minantis,
Si uacuum tepido cepisset uillula tecto.
Quorsum pertinuit stypare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum comites educere tantos?
Inuidiam placare paras uirtute relicta?
Contemnere miser, uitanda est improba Seiren
Desidia, aut quidquid uita meliore parasti,
Ponendū æquo aïo. Ho. Di te Damasippe, deæq;
Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? Da. postq̄ omnis res mea lanū
Ad medium fracta est, aliena negotia curo
Excussus propriis, olim nam quærere amabam
Quo uafer ille pedes lauisset Sisyphus ære,
Quid scalptum infabre, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum,
Hortos, egregiasq; domos, mercarier unus
Cum lucro noram, unde frequentia mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. Ho. atqui

Et morbi miror purgatum te illius, Da. Atqui
Emouit ueterem mire nouus, ut solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitisq; dolore,
Vt lethargicus hic cum fit pugil, & medicũ urget.
Ho. Dũ neqd simile huic, esto ut libet. D. o bone ne
Frusteris, insanis & tu, stultiq; prope omnes, (te
Si quid Stertinius ueri crepat, unde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iussit sapientem pascere barbam,
Atq; a Fabricio non tristem ponte reuerti.
Nam male re gesta cum uellem mittere operto
Me capite in flumen, dexter stetit, & caue faxis
Te quidquã indignum, pudor inquit te malus urget
Insanos qui inter uereare insanus haberi?
Primũ nam inquiram, qd sit furere, hoc si erit in te
Solo nil uerbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala stultitia, & quæcunq; inscitia ueri
Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus, & grex
Autumat hæc populos, hæc magnos formula reges
Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe quare
Desipiant omnes æque ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere, uelut syluis, ubi passim
Palanteis error certo de tramite pellit,
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit, unus utriq;
Error, sed uariis illudit partibus, hoc te
Crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille,
Qui tibi deridet, caudam trahat. Est genus unum
Stulticiæ nihilum metuenda timentis, ut igneis,
Vt rupeis, fluuiosq; in campo obstare quæratur,

Alterum & huic uarium, & nihilo ſapientius, igneis
Per medios fluuioſq; ruentis, clamet amica,
Mater, honeſta ſoror, cum cognatis, pater, uxor,
Hic foſſa eſt ingens, hic rupes maxima, ſerua,
Non magis audierit, quam Fuſius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis
Mater te appello, clamantibus, huic ego uulgum
Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit ueteres ſtatuas Damaſippus emendo:
Integer eſt mentis Damaſippi creditor: eſto,
Accipe, quod nunquam reddas mihi, ſi tibi dicam,
Tu ne inſanus eris, ſi acceperis: an magis excors
Reiecta præda, quam præſens Mercurius fert:
Scribe decem Nerio, non eſt ſatis: adde Cicuræ
Nodoſi tabulas centum, mille adde cathenas,
Effugiet tantum hæc ſceleratus uincula Proteus.
Cum rapies in iura malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo ſaxū, & cū uolet, arbor
Si male rem gerere inſani eſt, contra, bene ſani,
Putidius multo cerebrum eſt (mihi crede) Perilli,
Dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis.
Audire, atq; togam iubeo componere. Quiſquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore,
Quiſquis luxuria, triſti ue ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet, huc propius me,
Dum doceo inſanire omneis, uos ordine adite.
DANda eſt hellebori multo pars maxima auaris,
Neſcio an anticyram ratio illis deſtinet omnem.
Hæredes Staberi ſummam incidere ſepulchro.

Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atq; epulum arbitrio Arri,
Frumenti quantum metit Africa, siue ego praue,
Seu recte, hoc uolui, ne sis patruus mihi, credo
Hoc Staberi prudentem animū uidisse, quid ergo
Sensit cum summam patrimoni inscalpere saxo
Hæredes uoluit? Quoad uixit, credidit ingens
Pauperiem uitium, & cauit nihil acrius, ut si
Forte minus locuples uno quadrante periret,
Ipse uideretur sibi nequior. Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina, humnaq; pulchris
DIVITIIS PARENT, quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens, etiam & Rex,
Et quidquid uolet, hoc uelut in uirtute paratum
Sperauit magnæ laudi fore. Quid simile isti
Græcus Aristippus? qui seruos proiicere aurum
In media iussit Libya, quia tardius irent
Propter onus segnes. Vter est insanior horum?
Nil agit exemplum litem quod lite resoluit.
Siquis emat citharas, emptas comportet in unū,
Nec studio citharæ, nec musicæ deditus ulli,
Si scalpra, & formas non sutor, nautica uela
Auersus mercaturis, delirus, & amens,
Vndiq; dicatur merito. Quid discrepat istis,
Qui nummos, aurumq; recondit, nescius uti
Compositis, metuensq; uelut contingere sacrum?
Si quis ad ingentem frumenti semper aceruum,
Porrectus uigilet cum longo fuste, neq; illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum,

Ac potius foliis parcus uescatur amaris,
Si positis intus Chii, ueterisq; Falerni
Mille cadis, nihil est tercentum millibus, acre
Potet acetum age, si & stramentis incubet unde,
Octoginta annos natus, cui stragula uestis,
Blattarum, ac tinearum epulæ putrescat in arca
Nimirum insanus paucis uideatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem,
Filius, aut etiam hoc libertus ut ebibat hæres,
Dis inimice senex custodis, ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisq; dierum,
Vngere si cauleis oleo meliore, caputq;
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Siquid uis satis est, periuras, surripis, aufers
Vndiq;? tum sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruos ne tuos, quos ære pararis,
Insanum te omnes pueri, clamentq; puellæ,
Cum laqueo uxorem interimis, matremq; ueneno,
Incolumi capite es? qd enĩ? neq; tu hoc facis Argis,
Nec ferro, ut demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non ante malis dementem actum furiis, quam
In matris iugulo ferrum tepescit acutum?
Quí ex quo est habitus male tutæ mẽtis Orestes?
Nil sane fecit, quod tu reprendere possis,
Non Pyladen ferro uiolare, ausus ue sororem
Electram, tantum male dicit utrique, uocando
Hanc furiã, hunc aliud, iussit quod splendida bilis,
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,

Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus Trulla, uappamq; profestis,
Quondam Lethargo est oppressus, ut hæres
Iam circũ loculos, & claueis lætus, ouansq;
Curreret, hunc medicus multum celer, atq; fidelis
Excitat hoc pacto mensam poni iubet, atq;
Effundi saccos nummorum, accedere plureis
Ad numerandum hominem sic erigit, addit & illud
Ni tua custodis, auidus iam hoc auferet hæres.
Men uiuo? ut uiuas igitur uigila, hoc age. Quid
Deficient inopem uenæ te, ni cibus, atq; (uis?
Ingens accedet stomacho fultura ruenti.
Tu cessas? age dum sume hoc Ptisanarium Orizæ.
Quãti emptæ? paruo? quãti ergo? octussibus, eheu
Quid refert morbo, an furtis, peream ne rapinis?
Quisnã igitur sanus? qui non stultus, quid auarus?
Stultus & insanus, quid si quis non sit auarus,
Continuo sanus? minime, cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic æger, recte est igitur, surgetq;, negabit,
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non est periurus, neq; sordidus, immolet æquis
Hic porcum laribus, uerum ambitiosus, & audax,
Nauiget Anticyram, quid eni differt, Barathrõ ne
Dones quidquid habes, an unquam utare paratis?

CONTRA PRODIGOS, ET AVAROS CONTINVVS SERMO.

SEruius Oppidius Canusi duo prælia diues
Antiquo censu natis diuisse duobus
Fertur, & hoc moriens pueris dixisse uocatis
Ad lectum, postquam te talos Aule, nucesq;
Ferre sinu laxo, donare, & ludere uidi,
Te Tyberi numerare, cauis abscondere tristem.
Extimui, ne uos ageret uesania discors.
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus uterq; penateis,
Tu caue ne minuas, tu ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater, & natura coercet,
Præterea ne uos titillet gloria, iure
Iurando obstringam ambo, uter ædilis fuerit uel
Vestrum prætor, is intestabilis, & sacer esto.
In cicere, atq; faba, bona tu perdasq; lupinis,
Lætus ut in circo spaciere, aut æneus ut stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu
Astuta ingenuum uulpes imitata leonem?
Pl. neq; humasse uelit Aiacem Atrida uetas cur?
A. Rex sum, nil ultra quero plebeius, & æquam
Rem imperito, ac si cui uideor non iustus, inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. Pl. Maxime regum
Di tibi dent capta classem deducere Troia.
Ergo consulere, & mox respondere licebit?
A. Cõsule. Pl, Cur Aiax heros ab Achille secũdus
Putrescet, toties seruatis clarus Achiuis?
Gaudeat ut populus Priami, Priamusq; inhumato,

Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?
A. Mille ouiū insanus morti dedit, inclytū Vlyssē,
Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
Pl. Tu cum pro uitula statuis dulcem Aulide natā
Ante aras, spargisq; mola caput improbe salsa,
Rectū animi seruas? quorsū insanus? quid enī Aiax
Fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit uim
Vxore. & gnato, mala multa precatus Atridis,
Non ille aut Teucrū, aut ipsum uiolauit Vlyssem.
A. Verum ego, ut hærenteis aduerso littore naueis
Eriperem, prudens placaui sanguine diuos.
Pl. Nempe tuo furiose? A. Meo, sed non furiosus.
Pl. Qui species alias ueri, scelerisq; tumultu
Permistas capiet, commotus habebitur, atq;,
Stulticia ne erret, nihilum distabit, an ira.
Aiax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inaneis,
Stas animo? & purum tibi tū, uitio tumidū est cor?
Si quis lectica nitidam gestare amet Agnam,
Huic uestem, ut gnatæ, paret ancillas, paret aurū,
Rufam, aut pusillam appellet, fortiq; marito
Destinet uxorem, interdicto huic omne adimat ius
Prætor, & ad sanos abeat tutela propinquos
Quod si quis gnatam pro muta deuouet Agna,
Integer est animi? ne dixeris, ergo ubi praua
Stultitia, hic est summa insania, qui sceleratus,
Et furiosus erit, quem cepit uitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriā, & Nomentanum arripe mecū.

Vincit enim ſtultos, ratio inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac tuſci turba impia uici,
Cum ſcurris fartor, cum uelabro omne macellum
Mane domum ueniant, quid tũ? uenere frequentes.
Verba facit leno, quidqd mihi, quidqd & horum
Cuiq; domi eſt, id crede tuũ, uel nunc pete, uel cras.
Accipe quid contra iuuenis reſponderit æquus,
In niue Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Cœnem ego, tu piſceis Hyberno ex æquore uellis,
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam, aufer,
Sume tibi decies, tibi tantundem, tibi triplex,
Vnde uxor media currit de nocte uocata.
Filius Aeſopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies ſolidum exorberet, aceto
Diluit inſignem bacam, qui ſanior, ac ſi
Illud idem in rapidum flumen, iaceret ue cloacam.
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia ut nugis, prauorum & amore Gemellum
Luſcinias ſoliti impenſo prandere coemptas.
Quorſum abeant ſani? creta an carbone notãdi?
Aedificare caſas, Ploſtello adiungere mureis,
Ludere par impar, equitare in aruundine longa
Si quem delectat barbatum, amentia uerſet.
Sic puerilius his ratio eſſe euincet amare,
Nec quidquã differre, utrũ ne in puluere trimmus
Quale prius ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores, quæro facias ne, quod olim

Mutatus Palemon: ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubitale, focalia, potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
Postquam est impransi correptus uoce magistri,
Porrigis irato puero cum poma, recusat.
Sume Catelle, negat. si non des, optat. amator
Exclusus qui distat: ait ubi secum, eat, an non,
Quo rediturus erat non accersitus, & hæret
Inuisis foribus. Ne nunc cum me uocet ultro?
Accedam: an potius mediter finire dolores?
Exclusit, reuocat, redeam? non si obsecret. Ecce
Seruus non paulo sapientior. O here, quæ res
Nec modum habet, neq; cõsilium, ratione, modoq;
Tractari non uult, in amore hæc sunt mala, bellum,
Pax rursum. hæc si quis tempestatis prope ritu
Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa, sibi nihilo plus explicet, ac si
Insanire paret certa ratione, modoq;
Quid cum Picenis excerpens semina pomis
Gaudes, si cameram percusti forte, penes te es?
Quid cum balba feris annoso uerba palato,
Aedificante casas qui sanior? adde cruorem
Stultitiæ atq; ignem gladio scrutare, modo inquã
Hellade percussa Marius cum præcipitat se
Ceritus fuit? an commotæ crimine mentis
Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem
Ex more imponẽs cognata uocabula rebus?
Libertinus erat, qui circa compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat, & unum

Quoddã

Quoddam magnũ addens unum me surpite morti,
Dis etenim facile est, orabat sanos utrisq;
Auribus, atq; oculis, mentem nisi litigiosus
Exciperet dominus, cũ uenderet, hoc quoq; uulgus
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iuppiter ingenteis qui das, adimusq; dolores,
Mater ait pueri menseis iam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
In Tyberi stabit, casus, medicusq; leuarit
Aegrum, ex præcepiti mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimq; reducet.
Quo ne malo mentem concussa? timore deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octauus amico
Arma dedit, posthac ne compellarer inultus,
Dixerit insanum qui me, totidem audiet, atq;
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Ho. Stoice post damnum sic uendas omnia pluris,
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.
Da, Quid? caput abscissũ demẽs cũ portat Agaue
Gnati infelicis sibi tum furiosa uidetur.
Ho. Stultum me fateor (liceat concedere ueris)
Atq; etiam insanum, tantum hoc edissere, quo me
Aegrotare putes animi uitio. Da. accipe, primum
Aedificas, hoc est longos imitaris, ab imo
Ad summam totus moduli bipedalis, & idem
Corpore maiorem rides Turbonis inarmis

Spiritum & inceſſum, qui ridiculus minus illo?
An quodcunq; facit Mecœnas, te quoq; uerum eſt,
Tanto diſſimilem, & tanto certare minorem?
Abſentis ranæ pullis uituli pede preſſis,
Vnus ubi effugit matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliſerit, illa rogare,
Quanta ne? nũ tandẽ, ſe inflans, ſic magna fuiſſet
Maior dimidio? num tanto? cum magis atque
Se magis inflaret, non, ſi te ruperis, inquit,
Par eris. hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc, hoc eſt oleum adde camino,
Quæ ſi quis ſanus fecit, ſanus facis & tu?
Non dico horrendam rabiem (iam deſine) cultum
Maiorem cenſu. Ho. teneas Damaſippe tuis te,
Mille puellarum, puerorum mille furores,
Dum maior tandem parcas inſane minori.

SATYRA. IIII.

Vnde, & quo Catius? nõ eſt mihi tẽpus Aueti
Ponere ſigna nouis præceptis, qualia uincũt
Pythagoram, anytiq; reum, doctumq; Platona.
Ho. Peccatum fateor, cum te ſic tempore leuo
Interpellarim, ſed des ueniam bonus oro.
Quod ſi interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox,
Siue eſt naturæ hoc, ſiue artis, mirus utroq;.
Ca. Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem,
Vtpote res tenueis, tenui ſermone peractas.
Ho. Ede hoĩs ac nomẽ, ſimul Romanus an hoſpes

Ca. ipse memor præcepta canam, cœlabitur autor,
Longa quibus facies ouis erit, illa memento,
Vt succi melioris, & ut magis alba rotundis
Ponere nanq; marem cohibent callosa uitellum.
Caule suburbano, qui siccis creuit in agris
Dulcior, irriguo nil est elutius horto.
Si uespertinus subito te oppresserit hospes,
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris uiuam misto mersare falerno.
Hoc teneram faciet, pratensibus optima fungis
Natura est, aliis male creditur, ille salubreis
Aestates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante grauem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella falerno
Mendose, quoniam uacuis committere uenis,
Nil nisi lene decet leni præcordia mulso
Prolueris melius, si dura morabitur aluus,
Mugilus, & miles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi breuis herba, sed albo non sine coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
Murice baiano melior lucrina Peloris.
Ostrea Circæis, Miseno oriuntur Echini.
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum, qui uis temere arrogat artem,
Ni prius exacta tenui ratione saporum,
Nec satis est cara pisceis auertere mensa,
Ignarum quibus est ius aptius, & quibus assis

Languidus in cubitum iam ſe conuiua reponet.
Vmber, & iligna nutritus glande rotundas
Curuat aper lanceis carnem uitantis inertem,
Nam laurens malus eſt uluis, & arundine pinguis,
Vinea ſummittit capreas non ſemper eduleis,
Fœcundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus atqꝫ auibus, quæ natura, & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæſita palatum.
Sunt quorũ ingenium noua tantũ cruſtula promit.
Nequaquam ſatis in re una conſumere curam,
Vt ſi quis ſolum hoc mala ne ſint uina laboret,
Quali perſundat piſceis ſecurus oliuo.
Maſſica ſi cælo ſupponas uina ſereno,
Nocturna ſiquid craſſi eſt, tenuabitur aura,
Et decedet odor neruis inimicus, at illa
Integrum perdunt lino uitiata ſaporem.
Surrentina uafer, qui miſcet fece falerna
Vina, columbino limum bene colligit ouo,
Quatenus ima petit, uoluens aliena uitellus.
Toſtis marcentem ſquillis recreabis, & afra
Potorem coclea, nam lactuca innatat acri
Poſt uinum ſtomacho, perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morſus refici, quin omnia malit,
Quæcunqꝫ immundis feruent allata popinis.
Eſt operepretium duplicis pernoſcere iuris
Naturam, ſimplex e dulci conſtat oliuo,
Quod pingui miſcere mero, muriaqꝫ decebit,
Nõ alia, quam quæ byzantia putruit orca.

Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
Corycioq; croco sparsum stetit, insuper addes
Pressa uenafranæ, quod bacca remisit oliuæ.
Picenis cedunt pomis tyburtia succo,
Nam facie præstant, uenūcula conuenit ollis.
Rectius albanam fumo duraueris uuam.
Hanc ego cum malis, ego fecem primus, & alec,
Primus & inueni piper album, cum sale nigro
Incretum, puris circumposuisse catillis.
Immane est uitium, dare millia terna macello,
Angustoq; uagos pisces urgere catino.
Magna mouēt stomacho fastidia, seu puer unctis
Tractauit calicem manibus, dum furta ligurit,
Siue grauis ueteri crateræ limus adhæsit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
Consistit sumptus? neglectis flagitium ingens.
Ten lapides uarios lutulenta radere palma,
Et tyrias dare circum illota toralia uesteis,
Oblitum quanto curam, sumptumq; minorem
Hæc habeat, tanto reprendi iustius illis,
Quæ, nisi diuitibus nequeunt contingere mensis?
Ho. Docti Cati per amicitiam, diuosq; rogatus
Ducere me auditum, perges quocunq; memento.
Nam quāuis referas memori mihi pectore cuncta,
Non tamen interpres tantundem iuueris, adde
Vultum, habitumq; hominis, quē tu uidisse beatus
Non magnipendis, quia contigit, at mihi cura
Non mediocris inest, fonteis ut adire remotos

Atqꝫ haurire queam uitæ præcepta beatæ.

SATYRA. .V VLYSSES.

HOc quoqꝫ Tiresia præter narrata petenti
Responde, qbus amissas reperare queam res
Artibus atqꝫ modis. quid rides? Ti. iam ne doloso
Non satis est Ithacam reuehi, patriosqꝫ penates
Aspicere? Vl. o nulli quidquam mentite, uides ut
Nudus, inopsqꝫ domum redeam te uate, neqꝫ illic
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus, atqui
Et genus, & uirtus, nisi cum re, uilior alga est.
Ti. Quando pauperiem missis ambagibus horres,
Accipe, qua ratione queas ditescere, turdus,
Siue aliud priuum dabitur tibi, deuolet illuc,
Res ubi magna nitet domino sene, dulcia poma,
Et quoscunqꝫ feret cultus tibi fundus honores,
Ante larem gustet uenerabilior lare diues,
Qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus, ne tamen illi
Tu comes exterior si postulet, ire recuses.
Vl. Vis ne tegã spurco Damæ latꝰ? haud ita Troiæ
Me gessi certans semper melioribus. Ti. ergo
Pauper eris. Vl. forte hoc animum tolerare iubebo
Et quondam maiora tuli, tu protinus, unde
Diuitias, ærisqꝫ ruam, dic augur, aceruos.
Ti. Dixi equidem, & dico, captes astutus ubiqꝫ
Testamenta senum, neu si uafer unus, & alter

Insidiatorum præroso fugerit hamo,
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
Magna, minor ne foro si res certabitur olim
Viuet uter locuples sine gnatis, improbus ultro
Cum meliorem audax uocet in ius, illius esto
Defensor, fama ciuem, causaq; priorem
Sperne, domi si gnatus erit fœcunda ue coniux.
Quinte puta, aut Publi (gaudēt prænomine molles
Auriculæ) tibi me uirtus tua fecit amicum,
Ius anceps noui, caussas defendere possum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quam te
Contēptum cassa nuce pauperet, hæc mea cura est
Ne quid tu perdas, neu sis iocus, ire domum, atq;
Pelliculam curare iube, sis cognitor ipse.
Persta, atq; obdura, seu rubra canicula findet
Infanteis statuas, seu pingui tentus omaso
Furius hybernas cana niue conspuet alpeis.
Non ne uides? aliquis cubito stantem prope tangēs
Inquiet, ut patiens, ut amicis aptus, ut acer.
Plures annabunt thunni, & cetaria crescent.
Si cui præterea ualidus male filius in re
Præclara sublatus aletur, ne manifestum
Cœlibis obsequium audet te, leniter in spem
Arrepe officiosus, ut & scribare secundus
Hæres, & si quis casus puerum egerit horco,
In uacuum uenias, perraro hæc alea fallit,
Qui testamentum tradet tibi cunq; legendum,
Abnuere, & tabulas a te remouere memento,

Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
Cera uelit uersu, solus, multis ne cohæres
Veloci percurre oculo, plerunq; recoctus
Scriba ex Quinqueuiro coruum deludet hiantem,
Captatorq; dabit risus Nasica Corano.
Vl. Nũ furis? an prudẽs ludis me, obscura canẽdo?
Ti. O Laertiade quidquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Vl. Quid tamen ista uelit sibi fabula, si licet ede.
Ti. Tẽpore quo iuuenis parthis horrendus ab alto
Demissum genus Aenea, tellure, mariq;
Magnus erit, forti nubet procera Corano
Filia Nasicæ metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet, tabulas socero dabit, atq;
Vt legat, orabit, multum Nasica Negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget, inuenietq;
Nil sibi legatum, præter plorare, suisq;.
Illud ad hæc iubeo, mulier si forte dolosa,
Libertus ue senem delirum temperet, illis
Accedas socius, laudes, lauderis ut absens.
Adiuuat hoc quoq;, sed uincit longe prius ipsum
Expugnare caput, scribet mala carmina uecors,
Laudato scortator erit, caue te roget, ultro
Penelopen facilis potiori trade. Vl. putas ne,
Perduci poterit tam frugi, tamq; pudica?
Ti. Quam nequiere proci recto depellere cursu,
Venit enim magnum donandi parca iuuentus,
Nec tantum ueneris quantum studiosa culinæ,

Sic tibi

Sic tibi Penelope frugi est, quæ si semel uno
De sene gustarit tecum partita lucellum
Vt canis a corio nunquam absterrebitur uncto.
Me sene qđ dicã, factũ est. Anus ĩproba Thebis
Ex testamento sic est elata, cadauer
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit hæres,
Scilicet elabi si posset mortua, credo,
Quod nimium institerat uiuenti, cautus adito.
Neu desis opere, ne ue immoderatus abundes.
Difficilem, & morosum offendet garrulus, ultro
Non etiam sileas, Dauus sis comicus, atq;
Stes capite obstipo, inultum similis metuenti.
Obsequio grassare, mone, si increbuit aura,
Cautus uti uellet carum caput, extrahe turba
Oppositis humeris, aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari, donec ohe iam
Ad cœlum manibus sublatis dixerit, urge, &
Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
Cum te seruitio longo, curaq; leuarit
Et certum uigilans, quartæ sit partis Vlysses
Audieris hæres, ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est, unde mihi tam fortem, tamq; fidelẽ
Sparge subide, & si paulũ potes, illachrymare, est
Gaudia prodentem uultum cælare. Sepulchrum
Commissum arbitrio sine sordibus extrue, funus
Egregie factum laudet uicinia, si quis
Forte coheredum senior male tussiet, huic tu
Dic, ex parte tua seu fundi, siue domus sit

Emptor, gaudentem nummo te addicere, sed me
Imperiosa trahit Proserpina, uiue, Valeq;.

SATYRA. VI.

HOc erat in uotis, modus agri, non ita magnus
Hortus, ubi & tecto uicinus iugis aquæ fons,
Et Paulum sylue super his foret, auctius, atq;
Di melius fecere, bene est, nihil amplius oro
Maia nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis,
Si neq; maiorem feci ratione mala rem,
Nec sum facturus uitio, culpa ue minorem.
Si ueneror stultus nihil horum. O si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc deformat agellum.
O si urnam argenti fors qua mihi monstret, ut illi
Thesauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit, diues amico
Hercule. Si qđ adest, gratū iuuat, hac prece te oro
Pingue pecus domino facias, & cætera præter
Ingenium, utq; soles, custos mihi maximus adsis
Ergo ubi me in mōteis, & in arcem ex urbe remoui,
Quid prius illustrem satyris, Musaq; pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auster
Autumnusq; grauis, libitinæ questus acerbæ.
Matutine pater, seu Iane, Libentius audis,
Vnde homines operum primos, uitæq; labores
Instituunt (sic Dis placitum) tu carminis esto
Principum. Romæ sponsorem me rapis, eia

Ne prior officio quisquam respondeat, urge
Siue Aquilo radit terras, seu Bruma niualem
Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
Post modo, quod mi obsit clare, certumq; locuto,
Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.
Quid uis insane, & quas res agis? improbus urget
Iratis precibus, tu pulses omne, quod obstat,
Ad Mecœnatem memori si mente recurras.
Hoc iuuat, & melli est, non mentiar, at simul atras
Ventum est Aesquilias, aliena negocia centum
Per caput, & circa saliunt latus, ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad puteal cras.
De re communi scribæ, magna, atq; nouatæ
Orabant hodie meminisses Quinte reuerti,
Imprimat his cura Mecœnas signa tabellis
Dixeris, experiar, si uis, potes addit, & instat.
Septimus octauo propior iam fugerit annus,
Ex quo Mecœnas me cœpit habere suorum
In numero, dumtaxat ad hoc, quem tollere reda
Vellet iter faciens & cui concredere nugas.
Hoc gen9 hora quota ē? thrax ē Gallina Syro par?
Matutina parum cautos iam frigora mordent?
Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem, & horā
Inuidiæ, noster ludos spectauerat, una
Luserat in campo, fortunæ filius omnes.
Frigidus a rostris manat per compita rumor.
Quicunq; obuius est, me consulit, o bene (nam te

Scire, deos quoniam propius contingis, oportet)
Nunquid de Dacis audisti? nil equidem. Vt tu
Semper eris derisor ad omneis. Di exagitent me,
Si quidquam. Quid? militibus promissa Triquetra
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil mirantur, ut unum
Scilicet egregii mortalem, altiq; silenti.
Perditur hæc inter misero lux, non sine uotis
O rus, quando ego te aspiciam? quandoq; licebit,
Nunc ueterum libris, nūc somno, & iertibus horis
Ducere solicitæ iocunda obliuia uitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, simulq;
Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, cœnæq; Deum, quibus ipse, meiq;
Ante larem proprium uescor, uernasq; procaces
Pasco libatis dapibus, pro ut cuiq; libido est.
Siccat inæqualeis calices conuiua solutus
Legibus insanis, seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis humescit lætius, ergo
Sermo oritur, non de uillis, domibus ue alienis,
Nec male, necne Lepos saltet, sed qđ magis ad nos
Pertinet, & nescire malum est, agitamus, utrum ne
DIVITIIS homines, an sint uirtute beati,
Quid ue ad amicitias, usus, rectum ne trahat nos.
Et quæ sit natura boni, summumq; quid eius.
Ceruius hæc inter uicinus garit anileis
Ex re fabellas, si quis nam laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes, sic incipit. Olim

Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cauo, ueterem uetus hoſpes amicum,
Aſper, & attentus quæſitis, ut tamen arctum
Solueret hoſpiciis animum, quid multa? neqꝫ ille
Sepoſiti ciceris, nec longe inuidit auenæ,
Aridum & ore ferens acinum ſemeſaqꝫ lardi
Fruſta dedit, cupiens uaria faſtidia cœna
Vincere tangentis male ſingula dente ſuperbo,
Cum pater ipſe domus palea porrectus in horna
Eſſet ador, loliumqꝫ, dapis meliora relinquens.
Tandẽ Vrbanus ad hũc, qd te iuuat inquit amice
Prærupti nemoris patientem uiuere dorſo?
Vis tu homines, urbemqꝫ feris præponere ſyluis?
Carpe uiam (mihi crede) comes, terreſtria quando
Mortaleis animas uiuunt ſortita, neqꝫ ulla eſt,
AVT Magno, aut paruo leti fuga, quo bene circa
Cum licet in rebus iocundis uiue beatus.
VIVE memor, quam ſis æui breuis, hæc ubi dicta
Agreſtem pepulere, domo leuis exilit, inde
Ambo propoſitum peragunt iter, urbis auentes
Mœnia nocturni ſubrepere, iamqꝫ tenebat
Nox medium cœli ſpatium, cum ponit uterqꝫ
In locuplete domo ueſtigia, rubro ubi cocco
Tincta ſuper lectos canderet ueſtis eburnos,
Multaqꝫ de magna ſupereſſent fercula cœna
Quæ procul extructis inerant heſterna caniſtris.
Ergo ubi purpurea porrectum ueſte locauit
Agreſtem, ueluti ſuccinctus curſitat hoſpes,

Continuatq; dapes, nec non VERNALITer ipsis
Fungitur officiis prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisq;
Rebus agit lætum conuiuam, cum subito ingens
Valuarum strepitus lectis excussit utrunq;.
Currere per totum pauidi conclaue, magisq;
Exanimes trepidare simul domus alta molossis
Personuit canibus, tum rusticus, haud mihi uita
Est opus hæc, ait, & ualeas, me sylua, canisq;
Tutus ab insidiis tenui solabitur eruo.

SATYRA. VII.

Iandudũ ausculto, & cupiẽs tibi dicere seruus
Pauca reformido. Ho. Dauus ne? Da. ita Da-
uus, amicum
Mancipium domino, & frugi, quod sit satis, hoc est
Vt uitale putes. Ho. age, libertate Decembri,
(Quaudo ita maiores uoluerunt) utere, narra.
Da. Pars hominũ uitiis gaudet constanter, & urget
Propositũ, pars multa natat, modo recta capescẽs,
Interdum prauis obnoxia. Sæpe notatus
Cum tribus anellis, modo leua Priscus inani
Vixit inæqualis, clauum ut mutaret in horas,
Aedilibus ex magnis subito se conderet, unde
Mundior exiret uix libertinus honeste.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.

Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos, qui pro se tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos mercede diurna
Conductum pauit, quanto constantior idem
In uitiis, tanto leuius miser, acrior ille,
Qui iam contento, iam laxo fune laborat,
Ho. Nō dices hodie quorsū hæc tam putida tēdāt
Furcifer? D. ad te inq̄. H. quo pacto pessime? D. lau
Fortunam, & mores antiquæ plebis, & idem (das
Si quis ad illa Deus subito te agat, usq; recuses,
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse,
Aut quia non firmus rectum defendis, & hæres,
Nequidquam cœno cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas, absentem rusticus urbem
Tollis ad astra leuis, sin usquam es forte uocatus
Ad cœnam, laudas securum holus, ac uelut usq;
Victus eas, ita te felicem dicis, amasq;,
Quod nusquam sit tibi potandum, iusserit adse
Mecœnas serum sub lumina prima uenire
Conuiuam, nec non, oleum feret ocyus? Hæc quis
Audit, cum magno blateras clamore, fugisq;
Miluius, & scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. Ho. etenim fateor, me dixerit ille
Duci uentre leuem, nasum nidore supinor
Imbecillus, iners, sim quid uis, adde popino.
Da. Tu cū sis, quod ego, & fortassis nequior, ultro
Insectere uelut melior, uerbisq; decoris
Obuoluas uitium, quid si me stultior ipse

Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me uultu terrere, manum, stomachumq; teneto,
Dum quæ, Crispini docuit me ianitor, edo.
Te coniunx aliena capit, meretricula Dauum.
Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit, sub clara nuda lucerna
Quæcumq; excepit turgentis uerbera caudæ
Clunibus, aut agitauit equum lasciua supinum.
Dimittit neq; famosum, neq; sollicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eodem.
Tu nem proiectis insignibus, anulo equestri
Romanoq; habitu prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lucerna
Non es quod simulas, metuens induceris, atq;
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert uri uirgis, ferroq; necari?
Auctoratus eas? an turpi clausus in arca,
Quo te demisit peccati conscia herilis
Contactum, genibus tangas caput? est ne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
In corruptorem uel iustior, illa tamen se
Non habitu, mutat ue loco, peccat ue superne
Cum te formidat mulier, neq; credat amanti.
Ibis sub furcam prudens, dominoq; furenti,
Committes rem omnem, & uitã, & cũ corpe famã.
Euasti? credo, metues, doctusq; cauebis.
Quæris, quando iterum paueas, iterumq; perire
Possis, o toties seruus, quæ bellua ruptis
Cum

Cum semel effugit, reddit se praua cathenis?
Nõ sũ mœchus ais, neq; ego Hercule fur, ubi uasa
Prætereo sapiens argentea, tolle periclum
Iam uaga prosiliet frenis natura remotis.
Tu ne mihi dominus? rerum imperiis, hominumq;
Tot tantisq; minor, quem ter uindicta, quaterq;
Imposita haud unquam misera formidine priuet?
Adde supradictis, quod non leuius ualeat. nam
Siue uicarius est, qui seruo paret, uti mus
Vester ait, seu conseruus, tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis seruis miser, atq;
Duceris, ut neruis alienis mobile lignum.
H. Quis nã igit' liber. D. sapiens, sibi q imperiosus,
Quẽ neq; pauperies, neq; mors, neq; uícula terrẽt.
Responsare cupidinibus, contemnere honores,
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus,
Externi nequid ualeat per leue morari.
In quem manca ruit semper fortuna, potes ne
Ex his, ut proprium quid noscere? quinq; talenta
Poscit te mulier, uexat, foribusq; repulsum
Perfundit gelida, rursus uocat. Eripe turpi
Colla, iugo, liber/liber sum, dic age, non quis.
Vrget enim dominus mentem non lenis, & acreis
Subiectat lasso stimulos, uersatq; negantem.
Vel cum pausiaca torpes insane tabella,
Qui peccas minus, atq; ego? cum Fului, Rutubæq;
Aut Placideiani contento poplite miror
Prælia rubrica picta, aut carbone, uelut si

Reuera pugnent, feriant, uitentq; mouentes
Arma uiri: nequam, & cessator Dauus. at ipse
Subtilis ueterum iudex, & callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante, tibi ingens
Virtus, atq; animus cœnis responsat opimis.
Obsequium uentris mihi pernitiosius est cur:
Tergo plector enim, qui tu impunitior: illa,
Quæ paruo sumi nequeunt, obsonia captas.
Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitæ.
Illusiq; pedes uitiosum ferre recusant
Corpus. An hic peccat sub noctem, qui puer uuam
Furtiua mutat strigili: qui prædia uendi,
Nil seruile gulæ parens habet: Adde, quod idem
Non horam tecum esse potes, non otia recte
Ponere, teq; ipsum uitas fugitiuus, ut erro,
Iam uiuo quærens, iam somno fallere curam.
Frustra nam comes atra premit, sequiturq; fugacē
H. Vñ mihi lapidē. D. quorsū ē opꝰ. H. uñ sagittas
D. Aut īsanit hō, aut uersus facit. H. ocyus hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA. VIII.

Ad Fundanium.

OT Nasidieni iuuit te cœna beati:
Nam mihi quærēti conuiuā, dictus herus illic
De medio potare die. Fun. Sic ut mihi nunquam
In uita fuerit melius. Ho. Da. si graue non est,

Quæ prima iratum uentrem placauerit esca.
Fun. In primis Lucanus aper, leni fuit austro
Captus, ut aiebat cœnæ pater, acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
Peruellunt stomachum, siser, alec, fecula coa.
His ubi sublatis, puer alte cinctus, acernam
Gausape purpureo mensam pertersit & alter
Sublegit quodcunq; iaceret inutile, quodq;
Posset cœnanteis offendere, ut Attica uirgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
Cecuba uina ferens, Alcon chium maris expers.
Hic herus, albanum Mecœnas, siue falernum
Te magis appositis delectat, habemus utrunq;,
Diuitias miseras. Ho. Si quis cœnantibus una
Fundani pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
Fu. Summ9 ego, & ꝓpe me Viscus turinus, & īfra
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius. Quos Mecœnas adduxerat umbras,
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul obsorbere placentas.
Nomentanum ad hoc, qui, siquid forte lateret,
Indice monstraret digito, nam cœtera turba,
Nos inquam cœnamus aueis, conchylia, pisceis
Longe dissimilem noto celantia succum.
Vt uel continuo patuit, cum passeris, atque
Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
Post hoc me docuit Melimella rubere minorem
Ad lunam delecta. Quid hoc intersit, ab ipso

Audieris melius, tum Vibidius Balatroni,
Nos nisi damnose bibimus, moriemur inulti.
Et calices poscunt maiores. Vertere pallor
Tum Parochi faciem nil sic metuentis, ut acreis
Potores, uel quod maledicunt liberius, uel
Feruida quod subtile exurdant uina palatum.
Inuertunt Aliphanis uinaria tota
Vibidius, Balatroq3, secutis omnibus imis
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter Murena natanteis
In patina porrecta. Sub hoc herus hæc grauida ĩqt
Capta est, deterior post partum carne futura.
His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
Pressit cella, garo de succis piscis Iberi,
Vino Quinquenni, uerum citra mare nato,
Dum coquitur, cocto chium sic conuenit, ut non
Hoc magis ullum aliud, pipere albo, nõ sine aceto,
Quod Methymnæam uitio mutauerat uuam.
Erucas uirideis, inulas ego primus amaras
Monstraui incoquere, illutos Cotillus Echinos,
Vt melius muria quam testa marina remittat.
Interea suspensa graueis aulæa ruinas
In patinam fecere trahentia pulueris atri,
Quantum non Aquilo campanis excitat agris.
Nos maius ueriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
Filius immaturus obisset, flere. Quis esset
Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum

Tolleret? Heu fortuna, quis est crudelior in nos
Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus
Humanis. Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est conditio uiuendi aiebat, eoq;
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Te ne, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne male conditum ius apponatur? ut omnes
Præcincti recte pueri, comptiq; ministrent?
Adde hos præterea casus, aulæa ruent si,
Vt modo, si patinam pede lapsus frangat Agaso.
Sed conuiuatoris, uti ducis, ingenium res
Aduersæ nudare solent, cælare secundæ.
Nasidienus ad hæc. tibi Di, quæcunq; preceris,
Commoda dent, ita uir bonus es, conuiuaq; comis.
Et soleas poscit, tu in lecto quoq; uideres
Stridere secreta diuisos aure susurros.
Ho. Nullos his mallem ludos spectasse, sed illa
Redde age, quæ deinceps risisti. Fund. Vibidius dũ
Quærit de pueris, num sit quoq; fracta lagæna,
Quod si poscenti non dentur pocula, dumq;
Ridetur fictis rerum Balatrone secundo,
Nasidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam, deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra grauis sparsi sala multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi,

Et leporum auulsos, ut multo suauius, armos
Quam si cum lumbis quis edat, tũ pectore adusto.
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes.
Suauis res, si non caussas narraret earum, &
Naturas dominus, quem nos sic fugimus ulti,
Vt nihil omnino gustaremus, uelut illis
Canidia afflasset peior serpentibus afris.

Hieronymus Vietor Imprimebat. Viennæ
Anno partus uirginei Millesimo su-
pra quingentesimũ quindecimo
Mense Iulio.

In persium

Commendat ridens alios persius vate
Nobilium prima mores taxant in epi
Carpit avaricie, mala vota precatur secunda
Tercia desidiam inerciam, fastumque lacessit
In quarta stultus rex, vesoricus notantur
Coruntu laudans aperit penultima servos
Ultima parcorum satyra insectat avaru

Phreleides in Marina
Avaricia inter malicie vincit, Aurum est deus
est et argentum deus, O autem malicie princeps
interpda omia immicus, Utina inter mortales
tibi esses incommodum amabilem tam tamen vel
pro pecuniis perdere reddereque Tunc te filii
parentibus, fratres proditores

per docer voluntatibus Sr Jhero Ifustor
Multo hoc dicere quod doceas, Ne credas laudatoribus tuis, imo irrisoribus aures ne libenter accomodes qui cum te adulacionibus fovemunt et quocumque impotem mentis effecerint si subito respexeris aut ciconiarum deprehendes post te colla curvari aut manu auras agitari asini, Aut estuantes canes protendi linguam

Hiero

Hec enim ipsi vitia ut eam sue miserie persuaderet per adulacionem pinxisse amicicie gravanter Libenter enim quod delectat audimus et offendet enim quod nolumus

Ambrosius in epistola

Sibi quisque dimissa [illegible] sunt fruatur sua indiciorum prouolum [illegible] indicium [illegible] et id Nullus enim aut dolor quam si quis post malorum velud [illegible] [illegible] patrimonium sarcina et pondus [illegible] depositum [illegible] ad eum [illegible] possit [illegible] filii [illegible] delictorum potitus

Hiero

Hec tanto hec reuoco hec multiplici expirenda dicam, cuius vita fuit mala eius sit nec non est bonum

Satyrarum duo sunt genera Nam alterum antiquum est et aliud novum. Antiqua tamen longe quam antiquis latinis [illegible] [illegible] sola varietate carminum constat per [illegible] [illegible] [illegible] per quam [illegible] [illegible] [illegible] lectione libere, Rebus et verbis absoluta. Nam [illegible] Satyre sunt dii silvestres et generis satyrorum se [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] adulteros et [illegible] [illegible] quorum [illegible] [illegible] [illegible] sunt et [illegible] sermone cantitant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scriptores fuerunt pacuvius et [illegible]

Nova que ab antiqua defluxit a [illegible] [illegible] solum [illegible] est [illegible] ex [illegible] [illegible] satyrarum in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] apud latinos [illegible] [illegible] [illegible] et Horat. 3. [illegible] [illegible] [illegible]
.

Summularũ Petri Hyſpani.

Quantitatis aliud ꝯtinuũ aliud diſcretũ. Quãtitas ꝯtinua eſt cuius ꝑtes copulanť ad eundem terminũ coiem: vt ꝑtes linee copulanť ad punctũ. Eſt aũt diſcreta quãtitas: vt numerus ⁊ oratio. Unde due ſunt ſpẽs eius. Nõ em̃ eſt in nũero aliqs terminus cõis ad quẽ partes nũeri copulanť. vt in decem quinqꝫ ⁊ quinqꝫ: aut tria ⁊ ſeptẽ ad nullũ terminũ copulanť ſed ſemꝑ diſcrete ſunt. Eſt aũt nũerus multitudo ex vnitatibus aggregata. ſilr in oratione ſillabe nõ copulanť ad aliquẽ terminũ ſed vnaqueqꝫ ſeparata eſt ab alia. Quãtitas aũt continua: alia linea. alia. ſuꝑficies. alia corpus. alia tpus. alia locus. Uñ quinqꝫ ſũt ſpẽs ei⁹. Quod aũt linea ſit quãtitas cõtinua patet: q2 ꝑtes eius copulanť ad aliquẽ terminũ cõiem: puta ad punctũ: ⁊ ꝑtes ſuꝑficiei ad lineã partes corꝑis ad ſuꝑficiẽ. partes aũt tꝑis ad nũc: vt preteritũ ⁊ futurũ ad ꝑſens partes aũt loci ad eũdẽ terminũ copulanť ad quem corꝑis ꝑticule. His viſis dicendũ eſt de cõitatibus quãtitatis. Prima cõitas eſt: quãtitati nihil ẽ ꝯtrariũ: vt bicubito: tricubito. vł ſuꝑficiei nihil eſt cõtrariũ: q2 cõtrarietas ꝑm ꝯ ineſt qualitatibus nõ oibus ſed quibuſdã: ꝫ quãtitas nõ eſt q̃litas: quare ſequiť q cõtrarietas nõ eſt in quãtitate. Itẽ quãtitas nõ ſuſcipit maius neqꝫ minus. Nõ em̃ vna linea eſt magis linea q̃ alia nec nũerus ternarius ẽ magis nũerus q̃ binarius ⁊c. Item ꝓpriũ eſt quãtitati ſcđm eam eq̃le vel inequale dici. vt vnus nũerus ẽ equalis vel inequalis alteri numero: vt vnũ corpus eſt equale vel inequale alteri corpori ⁊ vna linea eſt equalis vel inequalis alteri linee.

Tercium capitulũ de predicamento Ad aliquid.

Ad aliqd vero talia dicũtur quecũqꝫ hoc ipm q̃ ſũt aliorũ dicunť vel quolibet aliter ad aliud. vt duplum dimi-